

Kahan

PŘÍBRAM

10 | **JSME
VE VÁLEČNÉM STAVU**

Rozhovor s ředitelem ONP
Stanislavem Holobradou

14 | **TŘÍDIT, RECYKLOVAT
A NESKLÁDKOVAT**

Nový zákon mění pohled na
odpad

24 | **HISTORIE, TURISTIKA,
SPORT I ČESKÁ STOPA**

O partnerském městě
Valle di Ledro

**Které projekty Příbram
připravila pro rok 2021?**

již 31 let s Vámi

byty, domy, pozemky, chaty, kanceláře, garáže, lázně i zámek

jednoduše na

www.realitypribram.cz

Dlouhá 90, Příbram III, tel. 318 630 850, 602 607 982

Tradice – Jistota – Korektnost

Sledujte ikony u článků

Poslechněte si také v audioverzi na
kahan.pribram.eu

Diskutujte o tématu na
facebook.com/mestskyuradpribram

Článek najdete i v online verzi na
kahan.pribram.eu

Nenechte si ujít také na
instagram.com/poznejpribram

POCHOUTKOVÝ ROK 2021 s Českým rozhlasem

Každou neděli 10.00–11.00 | 21.00–22.00 hodin

Pošlete nám své tradiční
domácí recepty a vyhraďte
nové vybavení do kuchyně
v hodnotě 100 000 Kč.

www.pochoutkovyrok.cz

Příbram
100.0 FM | R-REGION

 Region
Český rozhlas

Jaroslav Sapik

Naďa Konvalinková

OBSAH ČÍSLA

6 NOVÁ PARKOVIŠTĚ, REVITALIZACE ČEKALÍKOVSKÉHO RYBNÍKA, OPRAVY MOSTŮ A SILNIC

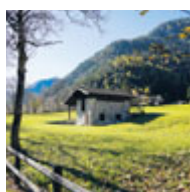
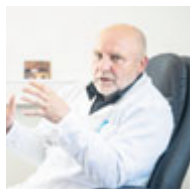
10 ZDRAVOTNICTVÍ JE VE VÁLEČNÉM STAVU NEJEN S KORONAVIREM

13 CÍL PRODRAŽILA STAVEBNÍ PŘEKVAPENÍ. O REKONSTRUKCI ZÓNY CÍL V KŘIŽÁKU

14 NOVÝ ZÁKON MĚNÍ POHLED NA ODPAD. HLAVNÍ JE TŘÍDIT, RECYKLOVAT A NESKLÁDKOVAT

22 PŘÍBRAMSKÉ PAMÁTKY JSOU O KROK BLÍŽE K TURISTŮM I MÍSTNÍM

24 VALLE DI LEDRO: HISTORIE, TURISTIKA, SPORT I ČESKÁ STOPA

NEBRZDÍME, JEDEME DÁL

Možná jsem mohl pro nadpis úvodníku použít spíše geniální větu z trilogie režiséra Trošky „nezastavujeme, máme zpoždění“, ale tato více odpovídá skutečnosti. To, že máme zpoždění v některých projektech, nám je známo. Snažíme se proto přidat do kroku, abychom v druhém poločase dohnali vše, co bylo dříve slíbeno. Není jediný důvod, proč bychom měli polevit v investičním úsilí. Naopak, doba si žádá, aby ten, kdo peníze má, je investoval, a podpořil tak rozjezd těžce zkoušené ekonomiky státu.

Máme to štěstí, že se naše město těší výtečné ekonomické kondici. Od konce roku 2019, kdy bylo na účtech města více než 340 milionů korun, jsme se dostali do situace, kdy máme k dispozici přes 410 milionů korun. Je tomu tak z více důvodů. Mimo jiné i díky tomu, že si při modelování rozpočtu počínáme obezřetně až, řekl bych, konzervativně, a to hlavně v oblasti příjmů. Počítáme s o něco menšími příjmy a těm podřizujeme výdaje. Je to určitý způsob, jak neutráčet moc a spořit si na velké věci. Těch nás v roce 2021 potká několik.

Čeká nás zahájení výstavby detašovaného pracoviště domova seniorů v areálu bývalé ZŠ v Žežické ulici. Kromě rekonstrukce objektu a navýšení kapacity domova o 20 lůžek dojde i k revitalizaci okolí - zejména pak nevzhledného prostranství u přilehlé prodejny.

Velkým počinem bude vybudování kanalizace v Lazci. K zahájení stavby dojde v jarních měsících. Spolu s kanalizací bude opraveno i veřejné osvětlení, vodovod a povrchy vozovek. Splníme tím mnoho let staré sliby našich dávných předchůdců. Zároveň připravujeme pokračování kanalizace do osady Kozičín, která bude realizována v dalším období.

Čekalíkovský rybník a jeho okolí se dočkají masivní revitalizace. V této zapomenuté lokalitě vznikne úžasná klidová zóna pro obyvatele města. Poblíž vybudujeme i zcela nové zachytivé parkoviště na Flusárně, které v současné době slouží jako bahnitě odkladiště kamionů.

Do konce roku 2021 chceme znát zhotovitele na rekonstrukci aquaparku. Za velký úspěch bych považoval, kdyby byla rekonstrukce ještě v letošním roce zahájena. V současné době probíhají práce na změně projektu tak, aby splnil nastavené ekonomické mantinely.

Kromě velkých věcí nezapomeneme ani na ty malé. Poběží opravy silnic a chodníků. Budou budována parkovací místa a kontejnerová stání, osazována další dětská hřiště, budeme investovat do škol a školek.

Je nejvyšší čas přestat „sušit“ uspořené peníze na účtech a investovat je v daleko větší míře do městské infrastruktury, do vzhledu města, do komfortu života. Těším se na to, že Příbram v roce 2021 opět o něco více porozkvetě, stane se lepším, hezčím a příjemnějším místem k životu.

Jan Konvalinka
starosta města Příbram

Stavba Orlov-Hájetina je dokončena	4
Prvním příbramským miminkem letoška je Tobias	5
Vývoj vakcíny proběhl standardně s ohledem na bezpečnost, kvalitu a účinnost	12
Školní péběčko žáky bavilo	16
Žáci se naučili prezentovat, přesvědčovat a spolupracovat	17
Příbramští žáci odvyprávěli pohnuté příběhy pamětníků	18
Větší pohyb v CHKO vyvolal častější zásahy policie	19
Novinkou příbramské galerie je měkká aréna	20
Dočkají se atleti moderního sportoviště?	21
Herminu Týrlovou připomíná pamětní deska na špatném domě	22
Vzpomínka na Antonína Vepřeka	23
Noční dobou od loupežníků zavražděn	26
I letos se počítá se zachováním běžkařských tras v Brdech	28
Jezevčí skála bývala cílem výletů už za první republiky	30
Zvířata k adopci	31
Portál občana	32

Kahan - Zpravodaj města Příbram, vychází měsíčně, slouží k informování občanů města Příbram. **Vydává:** Město Příbram, Tyršova 108 (IČO: 00243132) pod registračním číslem Ministerstva kultury ČR E11726 v nákladu 15 900 výtisků. Do každé domácnosti v Příbrami je doručen jeden výtisk zdarma. **Místo vydání:** Městský úřad Příbram, Odbor kancelář města, Příbram I, Tyršova 108, tel.: 318 402 281, e-mail: kahan@prijbram.eu. **Příjem inzerce:** Odbor kancelář města, tel.: 318 402 281, e-mail: kahan@prijbram.eu. Za věcnou správnost článků odpovídají autoři. **Redakční rada:** Jan Konvalinka, Martin Buršík, Zorka Brožíková, Zuzana Kučerová, Eva Švehlová, Jaroslav Hodrment, Václav Bešťák. **Šéfredaktor:** Stanislav D. Břeň. **Redakční uzávěrka** je první den předchozího měsíce. Další zprávy radnice na www.prijbram.eu, kahan.prijbram.eu nebo facebook.com/mestskyuradprijbram. Distribuce tohoto čísla probíhá od 22. do 28. ledna 2021. Foto na titulní straně: Shutterstock.

Nabídka domácí péče se rozrůstá

V Příbrami začala působit pobočka společnosti Advantis Medical s nabídkou domácí péče v okrese Příbram. Servis sedm dní v týdnu včetně svátků zahrnuje kontrolu stavu pacienta, zajištění odběrů, převazy, ošetrovatelskou rehabilitaci, aplikaci léků a injekcí, péči o rány, bandáže a další úkony, které může vykonávat zdravotní sestra. Podrobnosti lze najít na webu advantismedical.cz. Domácí péči schvaluje praktický lékař a poté je hrazena zdravotní pojišťovnou.

Stavba Orlov-Hájetina je dokončena

Kolaudací byl dokončen vodohospodářský projekt, při kterém byl v další části Orlova vybudován vodovod a kanalizace. V projektu Orlov-Hájetina, který vyšel město na necelých 16 milionů korun, byla vybudována vodovodní a kanalizační síť, osazeny nové lampy a obyvatelé této části obce se dočkali také nového povrchu komunikace. „Zmíněnou stavbou jsme napravili nedostatky z minulosti, kdy občanům byla výstavba kanalizace a vodovodu přislíbena. Trvalo to roky, o to více mě těší, že stavba probíhala bezproblémově a k oboustranné spokojenosti. Město splnilo slib z minulých let a občané se po letech dočkali vyhovujícího zázemí,“ uvedl po kolaudaci starosta Jan Konvalinka.

Pomoc s registrací pro očkování

V těchto dnech by měl již fungovat online formulář za účelem rezervace termínu pro očkování proti covidu-19 (pravděpodobně to bude na webu crs.uzis.cz - v čase odeslání Kahanu do tisku nebyly známy detaily). Na zelené lince města Příbram 800 555 600 jsou pracovníci připraveni pomoci s registrací. Nabídka platí především pro seniory, kteří si úkon nemohou zajistit sami.

Popelnice mírně podražily, poplatek za psa se nemění

Do konce března letošního roku je třeba zaplatit místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a také místní poplatek ze psů. Na konci roku rozhodli příbramští zastupitelé o zvýšení poplatku za komunální odpad na 600 korun (tématu se věnujeme podrobněji na jiném místě tohoto vydání). Poplatek za psa zůstává stejný jako v minulém roce. Pro různé části města a různé typy držitelů psa jej stanovuje obecně závazná vyhláška z prosince roku 2019. Najdete ji na webu města prijbram.eu nebo pod zkratkou 1url.cz/wz9IO.

Poplatky je možné uhradit takto:

1. bezhotovostní platbou na účet města Příbram:
  - a) místní poplatek za komunální odpad - číslo účtu 1783-521689309/0800;
  - b) místní poplatek ze psů - číslo účtu 60038-521689309/0800; variabilní symbol, který pro občany zůstává stejný jako v minulých letech, je možné získat u pracovníků úřadu na telefonních číslech 318 402 341, 318 402 241 a 318 402 263 nebo na e-mailu popelnice@prijbram.eu;
2. prostřednictvím Portálu občana (registrace na portalobcana.prijbram.eu);
3. v hotovosti v pokladně Městského úřadu Příbram;
4. složenkou na účet města Příbram (s příslušným variabilním symbolem).

Vzhledem k protipandemickým opatřením je preferována bezhotovostní platba. V době platnosti vládních opatření je pokladna otevřena pouze v omezených úředních hodinách, tedy v pondělí (8.00-13.00) a ve středu (12.00-17.00). S úhradou poplatku není třeba vyčkávat do doby doručení složenky s předepsanou platbou. Město složenky tiskne a doručuje v druhé polovině března, a to pouze občanům, kteří již dříve poplatky neuhradili. Včasnou úhradou lze přispět ke snížení nákladů na tisk a distribuci složenek.

Kdy budou jednat rada a zastupitelstvo

V roce 2021 budou rada města a zastupitelstvo města jednat v těchto termínech: Rada: 11. ledna, 25. ledna, 8. února, 22. února, 8. března, 22. března, 6. dubna, 19. dubna, 3. května, 17. května, 31. května, 14. června, 28. června, 12. července, 26. července, 9. srpna, 23. srpna, 6. září, 20. září, 4. října, 18. října, 1. listopadu, 15. listopadu, 29. listopadu, 13. prosince, 27. prosince. Zastupitelstvo: 18. ledna, 15. února, 29. března, 26. dubna, 24. května, 21. června, 13. září, 11. října, 8. listopadu, 6. prosince. Jednání rady začínají zpravidla ve 13.00, zastupitelstva města pak od 16.00.

Rybáři předali poukaz na kapry

Ještě před vánočními svátky předal Český rybářský svaz, místní organizace Bohutín, dárkový poukaz na odběr kaprů zástupcům transfúzní stanice příbramské nemocnice jako poděkování za práci, kterou společně s Českým červeným křížem odvádí. „Laboratorní provozy jsou často opomíjeny, byť jsou pro chod nemocnice nepostradatelné. Za všechny členy místní organizace Bohutín bychom chtěli poděkovat všem zdravotníkům a ostatním v první linii při boji s nemocným covid-19 za jejich záslužnou a obětavou práci,“ uvedl předseda bohutínské organizace Lumír Mazánek.

Včelaři na školky nezapomněli

Ani v loňském roce příbramští včelaři nezapomněli na děti z mateřských škol a před vánočními svátky přivezli do školkových kuchyní med. „Je dlouholetou tradicí, že příbramské mateřské školy, dětské skupiny i rehabilitační stacionář dostávají med přímo od včelařů. V loňském roce jsme pro včelaře nemohli udělat tradiční setkání se zástupci zmíněných organizací, takže si dovoluji za všechny touto cestou vyjádřit poděkování,“ uvedla místostarostka Zorka Brožíková. V loňském roce bylo po mateřských školách rozvezeno celkem 52,5 kilogramů medu.

Prázdninová otevírací doba mateřských škol

Mateřská škola	Kapacita	1.–4. 7.	5.–11. 7.	12.–18. 7.	19.–25. 7.	26. 7.–1. 8.	2.–8. 8.	9.–15. 8.	16.–22. 8.	23.–29. 8.	30. 8.–31. 8.
MŠ V Zahradě	50				50						
MŠ, PB III, Jungmannova 91	110		110	110							
MŠ Kličkova vila	50					50					
MŠ Klubíčko	80								80	80	80
MŠ Perníková chaloupka	84	84									
MŠ 28. října 55, Příbram VII	84		84	84							
MŠ, PB VII, Bratří Čapků	č.p. 278									96	96
	č.p. 235	100						100	100		
MŠ Pohádka	105						105	105			
MŠ, PB VII, Jana Drdy	č.p. 496										
	č.p. 193										
MŠ, PB VIII, Školní	č.p. 130					100	100				
	č.p. 131				108	108					
MŠ pod Svatou Horou	40	40									
Alternativní MŠ	40				40						
MŠ Rybička	39									39	39
MŠ při Waldorfské škole Příbram	36								36		
Celková kapacita MŠ v daném týdnu		224	194	194	198	258	205	205	216	215	215

MŠ v provozu MŠ uzavřena

Iva Šedivá pokračuje jako ředitelka MŠ Kličkova vila

Vedoucí místo Mateřské školy Kličkova vila obhájila Iva Šedivá (na snímku vlevo), která toto školní zařízení vedla i v minulých letech. Uspěla v konkursním řízení, které vypsal město Příbram. „Podle platné legislativy jsme vyhlásili po uplynutí šestiletého funkčního období konkurs na ředitele Mateřské školy Kličkova vila. Do konkursu se přihlásily dvě uchazečky,“ informovala místostarostka Zorka Brožíková. Mateřská škola Kličkova vila se nachází pod Svatou Horou. Své jméno nese po rodině Kličkových, která vilu vystavěla a obývala.

Prvním příbramským miminkem letoška je Tobias

První miminko, které letos přišlo na svět v příbramské nemocnici, se jmenuje Tobias Hofman (na snímku). Chlapec se narodil mamince Kláře 1. ledna po sedmé hodině ranní. Tobias měřil 51 centimetrů a vážil 3,6 kilogramu. První letošní miminko narozené ve Středočeském kraji zaznamenali v Kolíně. Dívka Ema se narodila mamince Nikole 1. ledna už tři minuty po půlnoci.

■ Aktuality zpracoval: Stanislav D. Břeň

Projekty 2021: Nová parkoviště, revitalizace Čekalíkovského rybníka, opravy mostů a silnic

Minulé vydání Kahanu připomnělo projekty, které město realizovalo v roce 2020. V tomto čísle se zaměříme na akce, které chce Příbram uskutečnit v roce 2021. Mnoho peněz bude letos směřovat pod povrch a do povrchů. Budou se opravovat kanalizace, chodníky a silnice. Velká část prostředků bude vynaložena na modernizaci techniky a technologií nebo na opravy. Příbramští by se však mohli dočkat i realizace projektů, které „budou vidět“ a jež zkvalitní život ve městě. Příkladem může být revitalizace okolí Čekalíkovského rybníka, která by měla být kompletní v první polovině roku 2022, oddychová zóna Nová Hospoda, renovace Kaňky či park pod Svatou Horou. Do konce roku by mohlo být vyhlášeno také výběrové řízení na rekonstrukci aquaparku. Motoristé uvítají mnoho desítek nových parkovacích míst na Flusárně nebo v ulici Gen. Kholla. Celkově město proinvestuje nižší stovky milionů korun.

Domov pro seniory v areálu bývalé školy

Jeden z pavilonů bývalé 8. ZŠ byl určen pro umístění pobočky domova pro seniory s kapacitou přibližně 20 lůžek. Objekt bude využíván hlavně osobami imobilními, čemuž bude přizpůsoben provoz celého zařízení.

46 000 000 korun

Oddychová zóna Nová Hospoda

Projekt pochází z participativního rozpočtu Společně pro Příbram pro rok 2020. Vítězný nápad zahrnuje rekonstrukci stávající požární nádrže, kultivaci okolní zeleně a další drobné úpravy.

1 000 000 korun

Kanalizace v Lazci

Vybudování kanalizace v místní části Lazec bude podpořeno Ministerstvem zemědělství. Město zajistí projektovou dokumentaci a engineering pro přípojky. Přípojky budou majitelé nemovitostí platit podle skutečných nákladů, nebo si je vybudují sami.

56 850 000 korun

Oprava střechy garáží

Na objektech Technických služeb města Příbrami v ulici U Kasáren 6 řemeslníci kompletně vymění střešní krytinu.

2 000 000 korun

Odvodnění dvora u hřbitovního domku

Projekt počítá s opravou povrchů dlažby, rekonstrukcí schodů a vybudováním odvodu dešťové vody do kanalizace.

1 200 000 korun

Most u Fialova rybníku

Jde o součást série oprav mostních konstrukcí, které má město naplánované pro další léta. V tomto případě se chystá celková přestavba a zkapacitnění kanalizace v místě mostního tělesa.

5 000 000 korun

Rekonstrukce terasy a vstupů do Zámečku

Během této akce budou upraveny venkovní prostory před jižní částí Zámečku-Ernestina v centru Příbrami. Rekonstrukce se týká terasy a vstupů do suterénu budovy.

1 000 000 korun

Park pod Svatou Horou

Na nevyužívaném pozemku vedle sportovního areálu pod Svatou Horou vznikne nový park. Projekt z participativního rozpočtování se zaměřuje na vybudování oddychové zóny, výsadbu zeleně, instalaci laviček, altánu či pítka.

900 000 korun

Parkování v ul. Gen. Kholla

Celková rekonstrukce vnitrobloku v ulici Gen. Kholla se neobejde bez přeložky vysokého napětí a počítá se také s vybudováním parkovacích míst.

12 500 000 korun

Oprava pláště budovy tělocvičny

Kompletní rekonstrukce pláště budovy tělocvičny, která se nachází u Základní školy pod Svatou Horou.

10 000 000 korun

Oprava střechy jídelny

Celková rekonstrukce střechy budovy, ve které sídlí školní jídelna v ulici K Zátíší.

3 000 000 korun

Rekonstrukce v Obecnické

Plány počítají s výměnou vodovodů a kanalizací, opravou asfaltových povrchů, výměnou veřejného osvětlení a chodníků v ulici Obecnická.

1 653 000 korun

Vybudování zpevněné plochy u sběrného dvora

Projekt výstavby komunikace obsahuje také přeložku a zkapacitnění vodovodního řadu.

2 100 000 korun

Výtah v budově DPS v Brodské

V DPS v Brodské ulici bude vyměněn dosluhující lůžkový výtah za evakuační, který bude splňovat podmínky hasičů. Umístěn bude i náhradní zdroj energie výtahu.

2 300 000 korun

ROZVOJ MĚSTA

Rekonstrukce Špalíčku

V budovách v Milínské 15 a Špitálské 18 (tzv. Špalíček) je plánováno zateplení fasády, nová střešní krytina, oprava lodžii, zateplení půd a stropů v suterénu a výměna výloh a dveří u nebytových prostor.

12 660 000 korun

Zkapacitnění řadu na Balonce

V průmyslové zóně Balonka se chystá částečná výměna a zkapacitnění vodovodního řadu.

6 500 000 korun

Vodohospodářské sítě Na Leštině

Projekt zahrnuje obnovu a zkapacitnění vodohospodářských sítí (I. etapa) mezi ulicemi Balbínova a Bytízská. Dojde také k výměně povrchů, vybudování cyklostezky, parkovacích míst a úpravě zeleně.

1 650 000 korun

Opravy komunikací a chodníků

Nadále se bude pokračovat v souvislých opravách komunikací a chodníků. Jednotlivé ulice a chodníky budou vytipovány ve spolupráci s firmou 1. SčV, která je správcem některých inženýrských sítí, a s Technickými službami města Příbrami. V současnosti je zadáno výběrové řízení na dodavatele opravy chodníku u obchodního domu OC Skalka a chodníku ke Q-klubu. Budou také pokračovat opravy chodníků na Drkolnově.

10 000 000 korun

Parkoviště Flusárna

Volná plocha na Flusárně bude přeměněna na záchytné parkoviště. Výstavba bude spojena s vybudováním veřejného osvětlení a zazeleněním. V blízkosti parkoviště se zvažuje umístění autobusové zastávky.

6 000 000 korun

Rekonstrukce rozvodny v Kulturním domě

V budově Kulturního domu je naplánována instalace nových rozvaděčů a měření spotřeby elektrické energie.

2 000 000 korun

Rekonstrukce v DPS Hradební

V DPS v Hradební ulici se dokončí rekonstrukce budovy. Bude provedeno zasklení lodžii, zateplení střechy, instalace nových elektrických rozvodů ve společných prostorách a realizace fasády.

12 300 000 korun

Odbahnění a rekonstrukce Kaňky

Připravuje se vyčištění a oprava vodní nádrže Kaňka. Prostor bude přirozeně navazovat na revitalizované území Čekalíkovského rybníka.

3 500 000 korun

Oprava střechy vodojemu

Na Březových Horách se uskuteční oprava střechy, omítek a vzduchotechniky zdejšího vodojemu.

1 650 000 korun

Expozice hasičské techniky v Dole Marie

Na dole Marie na Březových Horách bude zřízena nová expozice hasičské techniky. Stavební práce zahrnují instalaci nových vrat a dveří, dozdění štítu, provedení podhledu a elektroinstalace.

600 000 korun

Revitalizace Čekalíkovského rybníka

Jeden ze stěžejních letošních projektů se týká revitalizace Čekalíkovského rybníka. Součástí budou nové cesty, parkové úpravy a mola a také parkoviště. Na odbahnění a úpravy rybníka dostalo město dotaci z Operačního programu Životní prostředí ve výši 1,4 milionu korun.

30 000 000 korun

Opravy mostů

Jedná se převážně o opravu mostních opěr podle vypracovaných hlavních mostních prohlídek. Opraveno má být sedm mostů. Podle zprávy vypracované pro radu města bude nutné i v dalších letech pokračovat v postupných opravách a rekonstrukcích mostních objektů.

5 000 000 korun

Chodník v Anenské

V ulici Anenská bude vybudován dlouho chybějící chodník. Zároveň se připravuje výměna vodohospodářských sítí a úprava zeleně.

1 500 000 korun

Zrušení podchodu v Mariánské

Dlouho zanedbaný podchod pod železniční trať bude zrušen. Zároveň však bude vybudován kolektor pro vedení inženýrských sítí.

2 070 000 korun

Rekuperace a FVE v ZŠ Bratří Čapků

Pilotní projekt, pro který byla vybrána tato základní škola, počítá s tím, že jednotlivé třídy budou osazeny rekuperačními jednotkami a na střeše školy bude instalována fotovoltaická elektrárna.

5 500 000 korun

■ Zpracoval: Stanislav D. Břeň
■ Foto: Eva Švehlová, Stanislav D. Břeň

Další projekty pro rok 2021

- **2 000 000 korun:** Opravy komunikací po zimě (výtluky), preventivní opatření na komunikacích pro prodloužení životnosti povrchů a jiné nespécifikované opravy komunikací (schodů, po přivalovém dešti apod.)
- **1 805 000 korun:** Modernizace zařízení kotelny v Příbrami I, Hailova 117
- **1 000 000 korun:** Oprava vzduchotechniky v kuchyni ZŠ pod Svatou Horou
- **1 000 000 korun:** Dopravní značení (údržba a opravy, nové parkovací zóny)
- **600 000 korun:** Přístavba klubovny SDH v Jerusalemě
- **500 000 korun:** Zvýšení výkonu klimatizačních jednotek v místnostech pro servery městského úřadu
- **500 000 korun:** Vypracování územní energetické koncepce, která bude navrhovat rozvoj zásobování města energiemi
- **500 000 korun:** Projektová dokumentace celkové rekonstrukce ulice Milínská zahrnující výměnu vodohospodářských sítí, veřejného osvětlení, chodníků a vybudování parkovacích míst, kontejnerů na odpad a výsadbu zeleně
- **500 000 korun:** Nové osvětlení přechodů pro chodce
- **300 000 korun:** Pilotní projekt dálkového přenosu naměřených hodnot spotřeby energií budov
- **300 000 korun:** Výměna plynového kotle v nebytovém prostoru v Příbrami I, Pivovarská 132

Zdravotnictví je ve válečném stavu nejen s koronavirem

„Problém nového koronaviru v zásadě spočívá pouze v tom obrovském nárůstu pacientů v určitém čase, což velmi zatěžuje zdravotnický systém, který na to není stavěný,“ říká ředitel příbramské nemocnice Stanislav Holobrada. Vedle boje s koronavirem však „válečný stav“ souvisí i s kyberútoky na nemocnice nebo novou zkušeností, kdy pacient napadne lékařské zařízení.

NEMOCNICE MÁ ZA SEBOU NÁROČNÝ ROK. PŘEVAŽUJE U LÉKAŘŮ A SESTER VYČERPÁNÍ, NEBO SPÍŠE ODHODLÁNÍ DÁLE PROFESIONÁLNĚ POMÁHAT PACIENTŮM?

Nesmírně si vážím toho, že jsou profesionálové i v takto složitých okamžicích. Když se rozjížděla první, druhá i třetí vlna, projevíli se jako jasní profici. Na druhou stranu panuje obrovská únava, která s drobným odpočinkem v letním období trvá už téměř rok. Zpočátku se objevil i strach z neznámého onemocnění, zvláště poté, co jsme měli kolegu s velmi těžkým průběhem. Naštěstí to dobře dopadlo, ale dovnitř nemocnice to mělo negativní vliv právě z hlediska obav. Druhá vlna však byla složitější a s Vánoci jsme vstoupili do třetí vlny, která je ještě komplikovanější.

V JAKÉM SMYSLU?

Je to rychlejší nástup. Počtem hospitalizovaných jsme sice dosáhli vrcholu na přelomu října a listopadu, ale nyní máme z 90 procent naplněná lůžka intenzivní péče.

ROZHOVOR VEDEME 5. LEDNA, KDY ZAČÍNÁTE S VAKCINACÍ ZDRAVOTNÍKŮ. JAKÝ JE PLÁN OČKOVÁNÍ PRO NÁSLEDUJÍCÍ TÝDNY? PŘIPOMENU JEN, ŽE NAŠI ČTENÁŘI DOSTANOU ZPRAVODAJ DO RUKOU NEJDŘÍVE 22. LEDNA.

Tedy bychom už měli být plně soběstační v tom smyslu, že budeme mít vakcínu firem BioNTech a Pfizer. Bude asi už proočkována první vlna, řekněme A1, což zahrnuje urgentní příjem, ARO, JIP a záchranku. V druhé vlně bychom měli očkovat takzvaná covidária a ostatní zaměstnance nemocnice. To by mělo být hotovo do konce ledna. V další fázi se přidají policisté, hasiči a učitelé. Následovat by měla skupina ohrožených osob z domovů seniorů.

O JAKÉM POČTU OČKOVANÝCH MLUVÍME V PŘÍPADĚ NEMOCNICE?

Zhruba dvanáct stovek, ale v tuto chvíli není úplně jasné, zda se všichni očkovat nechají.

ZDRAVOTNÍCI TUTO POVINNOST NEMAJÍ?

Ne, je to na dobrovolné bázi. Doplnil bych, že v rámci šetření s vakcínou je doporučeno, aby ti, kteří už covid prodělali a mají určitou úroveň protilátek ve lhůtě 90 dnů, nebyli očkováni hned zpočátku. Kdo měl covid v říjnu nebo listopadu, bude očkován třeba až v únoru. To bychom už měli dostat procesně jednodušší formu vakcíny Oxford/AstraZeneca. Tehdy se už staneme i distribučním centrem pro praktické lékaře.

TU PRVNÍ VAKCÍNU JE TŘEBA MRAZIT AŽ NA TEPLoty MINUS 80 STUPŇŮ CELSIA. TO JE JEDINÝ PROBLÉM, KTERÝ JE S VAKCINACÍ SPOJEN?

Ano, to je jediné. U druhé vakcíny má být teplota kolem minus 20 stupňů Celsia, což považujeme za standard.

KDYŽ BUDE PROBÍHAT DISTRIBUCE PRO PRAKTICKÉ LÉKAŘE, ZPŮSOBÍ TO NĚJAKÉ LOGISTICKÉ PROBLÉMY?

Ta první vakcína pro praktiky zatím nebude. Oni jí zřejmě budou očkováni, ale sami ji nebudou podávat. Logisticky náročné to bude zřejmě u obyvatel domovů seniorů, protože podle doporučení společnosti Pfizer by mělo očkování probíhat na jednom místě. Do nemocnice můžeme pozvat oddělení hasičů nebo policie, ale těžko sem budeme vozit klienty z domovů seniorů. Předpokládám tedy, že bude možnost výjezdu s očkováním, i když to nyní odporuje pravidlům. Pokud bude už v té době druhá vakcína, bude vše podstatně jednodušší. Dodal bych, že všechno se poměrně dynamicky vyvíjí, proto očekávám, že tento naznačený plán dozná v čase určitých změn.

KDY BUDE PODLE VÁS MOŽNĚ OČKOVAT ŠIROKOU VEŘEJNOST, KTERÁ O TO PROJEVÍ ZÁJEM?

Původně jsme si mysleli, že to bude během února. Ale podle vyjádření Ministerstva zdravotnictví se široká a primárně neohrožená část veřejnosti dostane k očkovací látce až v létě.

BUDE PODLE VÁS VAKCÍNA PRÁVĚ TÍM, CO UKONČÍ TĚMĚŘ ROČNÍ PANDEMICKOU KRIZI? KDY BYSTE OČEKÁVAL, ŽE VŠE BUDE ZA NÁMI? V LÉTĚ?

Je to v rovině prognózy nebo věštění. Obecně platí, že když infekční nemoc vstoupí do vnímavé populace, tak se dá předpokládat průběh, který jsme viděli. Kdo nemoc přežije, projde vlastně první imunizací neboli promořením. Další stupeň představuje vakcína, kdy se tonizuje imunitní systém jednotlivce, respektive populace. Infekce v populaci dále zůstává, ale každý její projev je slabší a slabší. Když se podí-

Ředitel nemocnice Stanislav Holobrada. Foto: ONP

váme na chřipku, tak u vnímavých jedinců, typicky polymorbidního seniora bez očkování, může toto onemocnění způsobit smrt. Když bude takový člověk očkován, tak chřipku dostane, ale nebude mít tak razantní průběh. To stejné je u nového koronaviru. Do léta v populaci určitě zůstane, možná zažijeme ještě podzimní vlnu, ale už s podstatně méně dramatickým průběhem. To vše za předpokladu, že populace bude proočkována.

TO BY MĚLI SLYŠET LIDÉ V OHROŽENÝCH SKUPINÁCH, KTERÍ OČKOVÁNÍ ODMÍTÁJÍ...

Svoboda člověka se projevuje také v tom, že i vakcinace je dobrovolná. V dobách minulých, kdy svobodu nikdo neřešil, bylo očkování povinné. To mělo ten efekt, že byla očkována významná část populace. Díky tomu některé nemoci zcela vymizely, nebo se významně snížil jejich výskyt. Je škoda, když lidé z ohrožených skupin patří mezi odpůrce vakcinace, protože část z nich bude mít jistě komplikovanější průběh nemoci.

NA ZAČÁTKU DUBNA LOŇSKÉHO ROKU JSTE ŘEKL: „DOMNÍVÁM SE, ŽE NYNÍ JSME ZHRUBA V PRVNÍ TŘETINĚ PRŮBĚHU TĚTO NÁKAZY V ČESKÉ REPUBLICCE.“ NYNÍ UŽ VÍME, ŽE MÁME ZA SEBOU TAKZVANOU PRVNÍ VLNU, DRUHOU, NYNÍ JSME ASI VE TŘETÍ, VY MLUVÍTE O DALŠÍ JEŠTĚ NA PODZIM 2021. NAKOLIK VÁS OSOBNĚ PŘEKVAPIL, JAK SE PANDEMIE VYVÍJELA?

Krátkodobě stoupla důležitost zdravotnictví, zdravotníkům se tleskalo a dostávali dárky.

Stanislav Holobrada

V roce 1989 studoval na Fakultě všeobecného lékařství UK Praha, v letech 1993, resp. 2001 získal atestaci z chirurgie prvního a druhého stupně. V období 1989 a 1990 působil na chirurgii v Příbrami a stejné povolání vykonával v letech 1990–1992 v Berouně. Do roku 2008 pak pracoval na chirurgické klinice 2. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy a v Nemocnici Motol. V období 2002–2006 zastával post starosty Dobříše, v roce 2007 se pak stal členem ČSSD. Příbramskou nemocnici vede od roku 2008.

Každé onemocnění má své vlny – začátek, kulminaci a pozvolný dopad. Jediné, co je opravdu překvapivé, byla strmější křivka ve fázi kulminace nemoci. Ale to je dané tím, že populace ještě není očkovaná. V první vlně také panovaly větší restriktive a společnost se projevovala disciplinovaněji. Počáteční křivka tedy měla podstatně plošší náběh. Ve druhé vlně to začalo daleko strměji. Kromě zdravotnictví nikdo nechtěl další omezování, proto byl nárůst tak razantní. Teď se pochopitelně projevují dopady vánočního a novoročního období.

NĚKTERÍ ŘEDITELÉ NEMOCNIC SI STĚŽOVALI NA NEDOSTATEČNÉ INFORMACE NEJEN O VAKCINACI ZE STRANY CENTRÁLNÍCH ORGÁNŮ, PŘÍPADNĚ KRAJŮ. JAK HODNOTÍTE ÚROVEŇ INFORMOVANOSTI OD ZŘÍZOVATELE NEBO STÁTNÍCH ORGÁNŮ?

Z pohledu ředitele nemocnice bych řekl, že po zdravotnické stránce jsme dobře informačně propojení a máme vzhled do pandemie. Sledujeme výskyt, počet hospitalizací, případně závažnost. V tomto případě si informace předáváme a komunikace je velmi dobrá. Ve smyslu hygienicko-epidemiologickém a působení na celou populaci jsem rezervovaný až kritický, protože hygienicko-epidemiologický obraz nemoci je deformován politiky, populismem nebo dezinformacemi. Žije to vlastním životem. To pak může vyvolávat nedorozumění nebo populismus dalších lidí, kteří se chtějí zviditelnit. A to se zpětně negativně promítá do zdravotnictví.

JAK PANDEMIE ZMĚNILA PŘÍBRAMSKOU NEMOCNICI A JAK POZNAMENALA CELÉ ČESKÉ ZDRAVOTNICTVÍ?

V krátkodobém hledisku obrovsky stoupla důležitost zdravotnictví. Zdravotníkům se tleskalo a dostávali dárky. To ale postupně odeznělo a k určité disociaci nyní dochází i v rámci zdravotnického stavu. Personál, který byl a je v covidářích, dostal příslibené finanční odměny, a řekl bych, že to vyvolovalo spíše napětí než pocit ocenění. Z dlouhodobějšího pohledu vidím šanci, že zdravotnictví získá lepší stavební i přístrojové vybavení. Nesmí se samozřejmě stát, že po dvou nebo třech letech se na vše zapomene a vrátíme se do starých kolejí. Měli bychom počítat s tím, že tyto nemoci se budou spíše objevovat, než že úplně zmizí. V rámci solidární společnosti má mít člověk přístup k opravdu

moderní medicíně, a to se dá dělat jen v dobrých nemocnicích a s personálem, který je na profesionální úrovni, tedy dobře zaplacený.

A MÁTE POCIT, ŽE SPOLEČNOST PŘIJALA FAKT, ŽE DO ZDRAVOTNICTVÍ JE NUTNO INVESTOVAT?

Jsem spíš skeptik. Jedna věc jsou investice do zdravotnictví, aby bylo lépe připraveno na pandemii. To se týká zejména filtrů, pomůček nebo proškolení zdravotníků, jak se mají chránit. Druhou věcí je výchova společnosti a poslední rok jsme se projevovali jako ti, kteří jsou velmi těžko vychovatelní. Stačilo si přečíst zprávy o tom, co se o svátcích dělo na oficiálně zavřených sjezdovkách.

Je škoda, když lidé z ohrožených skupin patří mezi odpůrce vakcinace, část z nich bude mít jistě komplikovanější průběh nemoci.

NA DRUHOU STRANU - NEZDÁ SE VÁM, ŽE SE JAKO SPOLEČNOST VĚNUJEME NOVÉMU KORONAVIRU S AŽ PŘÍLIŠ VELKOU NALÉHAVOSTÍ A MOŽNÁ NA ÚKOR JINÝCH A PODOBNĚ JAKO NA JAŘE SE PŘERUŠILO KOMUNITNÍ ŠÍŘENÍ, POTOM BY DOŠLO K OPLOŠTĚNÍ KŘIVKY NÁRŮSTU A NOVÝ KORONAVIRUS BY NEVYVOLÁVAL TAKOVÉ PROBLÉMY.

To určitě. Problém nového koronaviru v zásadě spočívá „pouze“ v tom obrovském nárůstu pacientů v určitém čase, což velmi zatěžuje zdravotnický systém, který na to není stavěný. Pokud by se společnost chovala ohleduplně a podobně jako na jaře se přerušilo komunitní šíření, potom by došlo k oplanštění křivky nárůstu a nový koronavirus by nevyvolával takové problémy.

BĚHEM ROKU SE NĚKOLIKRÁT UZAVÍRALA ODDĚLENÍ RŮZNÝCH TYPŮ PÉČE A ODKLÁDALY SE NEAKUTNÍ VÝKONY. AŽ SE SEČTOU ŠKODY, PROMÍTNĚ SE PODLE VÁS PANDEMIE V CELKOVĚ HORŠÍM ZDRAVOTNÍM STAVU POPULACE?

Odkládání neakutních záležitostí ze strany nemocnice, ale také strach pacientů z příchodu k lékaři se projeví v tom, že některé stavy se mohou zkomplikovat. V Příbrami se snažíme neomezovat onkologickou péči a akutní péči v případech, jako jsou traumata, náhlá příhoda břišní nebo srdeční. Lidé však také musí mít v uvozovkách odvahu přijít do nemocnice nebo schopnost nepodcenit začínající příznaky. Pochopitelně jistý problém spočívá i na straně nemocnic, které pacientům říkají, aby radši nechodili, pokud nemají závažné projevy. Až pandemie odezní, zaznamenáme jistě několik

kazuistik, kdy pacienti podcenili příznaky spojené i nespojené s covidem a v obavě z koronaviru k lékaři nešli.

MÁ PANDEMIE VLIV NA DIGITALIZACI ZDRAVOTNICTVÍ?

Vezmu to trochu obecněji. Před více než rokem české zdravotnictví vstoupilo do „válečného stavu“. Přišel útok psychicky nemocného pacienta v Ostravě. To byl první nečekaný útok na zdravotnictví. V loňském roce byla benešovská nemocnice cílem kyberútoků, který ji zcela ochromil už po několika minutách. Když nemáte přístup do informačního systému, můžete pacienta resuscitovat vlastníma rukama, ale přitom si musíte pamatovat postup, abyste jej posléze mohl zapsat. Pacienta ale už nedostanete na rentgen, protože nefunguje systém žádanků, odeberete sice krev, ale už nefunguje analyzátor. Kyberútok odhalil křehkost moderního způsobu vedení zdravotnické dokumentace a benešovská nemocnice se vlivem toho vrátila o desítky let zpátky.

Pak se volně přešlo do začátku pandemie. „Válečný stav“ ve zdravotnictví tak trvá už od podzimu 2019. Reaguje se na to různými programy na ochranu měkkých cílů, posílením kyberbezpečnosti, protipandemickými opatřeními s režimovými opatřeními a ochrannými pomůckami... Vedle běžných zdravotnických úkolů se tedy na nás valí obrovské množství dalších výzev a povinností. Digitalizace a kyberbezpečnost jsou jedny z těch nejdůležitějších a nejnáléhavějších.

MYSLEL JSEM TO I Z POHLEDU URČITÝCH NEEFEKTIVIT, KTERÉ VE ZDRAVOTNICTVÍ MOHOU BÝT. NAPŘÍKLAD VEŘEJNÁ SPRÁVA FUNGOVALA V KORONAKRIZI PRUŽNĚJI – VÍCE VĚCÍ SE DALO VYŘEŠIT POMOCÍ E-MAILU NEBO TELEFONICKY. POKLESLA VE ZDRAVOTNICTVÍ TŘEBA BYROKRATICKÁ NÁROČNOST?

Jako lékař si pamatuji používání psacího stroje. Tehdy bylo největším problémem vložit správně kopírák, aby kopie byla čitelná. Když byste před 30 lety optimálně nezaložil zprávu a pacient si stěžoval, tak bych z toho jako ředitel neměl takovou obavu. Byl jiný vztah lékař – pacient. Současná administrativní zátěž hodně souvisí s posunem právního vědomí a náročností klientů. Pokud přijde pacient s právníkem, který bude napadat určité rozhodnutí s požadavkem na milionová odškodnění, tak při perfektně vedené administrativě můžeme nemocnici ochránit. Samozřejmě dokumentace chrání i pacienta.

SLYŠÍ NA TENTO ARGUMENT VAŠI KOLEGOVÉ V NEMOCNICI?

Některé lékaři příliš ne, ale vždycky říkám, že je to především pro jejich dobro. Když se stane problém a někdo něco špatně nařídí nebo podá, tak v dokumentaci téměř stoprocentně zjistíme, kde se stala chyba.

Na webu kahan.pribram.eu najdete nekrácený rozhovor.

■ Stanislav D. Břeň

Vývoj vakcíny proběhl standardně s ohledem na bezpečnost, kvalitu a účinnost

V poslední době jsem kolegy i pacienti často dotazován stran očkování, protože se objevují pochybnosti ohledně standardních procesů schvalování a kvality vědeckého výzkumu.

Aby vakcinace měla smysl a byla účinná, musí být proočkováno asi 70 % populace.

Foto: Unsplash

Při vývoji jakékoliv vakcíny (stejně tak i vakcíny proti covidu-19) musí být dodrženy všechny kvalitativní i bezpečnostní standardy, stejně tak i mezinárodně platná pravidla Správné klinické praxe. Urychlení výzkumu a vývoje vakcíny proti covidu-19 je možné z několika důvodů - např. zrychlení administrativních kroků a schvalovacích procedur či rychlý nábor účastníků (dobrovolně se hlásily statisíce dobrovolníků, což se běžně neděje). Zrychlený vývoj je možný i díky zkušenosti s vývojem modelů vakcín proti SARS a MERS.

Klinické hodnocení a jeho preklinické i klinické fáze proběhly standardně s ohledem na maximální bezpečnost, kvalitu a účinnost. Firmy jako Pfizer či Astra/Zeneca by si riskem nekvalitních či nebezpečných vakcín zcela zničily renomé, na kterém je postaven jejich byznys, nehledě na možné hromadné žaloby a jejich dopad.

V současné době není dostupný lék, který by léčil covid-19, a vakcína je tak jediným účinným nástrojem k potlačení pandemie a k ochraně těch, kteří nemohou být očkováni ze zdravotních důvodů. Samozřejmě nikdo nemůže být

k tomuto kroku nucen a rozhodnutí musí být zcela dobrovolné. Je třeba si ale uvědomit, že kolektivní imunita, stejně jako kolektivní zodpovědnost, leží na každém z nás, a ne pouze na „těch ostatních.“

Aby vakcinace měla smysl a byla účinná, musí být proočkováno asi 70 % populace. Promoování populace jako nástroj kolektivní imunity by také fungovalo, ale předpokládá řadu dalších pandemických vln, značné množství zbytečných obětí a vyčerpání zdravotnických kapacit. Již nyní mohu potvrdit značnou únavu a vyčerpání nejen nemocničních kolegů, ale i nás praktických lékařů.

První vlnu pandemie covidu-19 jsme zvládli sklidnou hlavou a dobrou organizací práce, druhou vlnu jsme se zakousli a vyvinuli nebyvalé nasazení, ale nyní probíhající další vlnu již zvládneme se skřípěním zubů a značnou psychickou únavou. Trpí i naše odborná erudice, když se z 90 % věnujeme této pandemii. Pro budoucnost je nutné zvážit především vámi, pacienti, jestli chcete mít lékaře s praxí a vzdělané ve všeobecné medicíně, nebo lékaře unavené, vyhořelé a věnující se jednostranně pouze covidu. I toto by mělo být důležité hledisko při rozhodování o vakcinaci. Má volba je v tomto směru jasná.

■ **Jakub Šedivý**

lékař, Sdružení praktických lékařů Příbram

Ani lockdown nepřerušil zdravotní cvičení seniorů

Projekt Fit Senior, zaměřený na aktivizaci seniorů, funguje v Příbrami devátým rokem. Pohybové, vzdělávací a další společenské aktivity jsou pevným bodem života stovek příbramských seniorů. Ti se vlivem událostí roku 2020 ocitli v izolaci, kvůli níž se snížil i objem pravidelného pohybu. Omezení v tomto rozsahu a trvání mohou mít na zdravotní stav seniorů značný vliv, a tak bylo třeba na vzniklou situaci reagovat a nabídnout řešení.

Opatření spojená s bojem proti covidu-19 významně zasáhla i chod našeho spolku. Na podzimní lockdown jsme se připravovali již od léta, a v říjnu jsme tak mohli plynule překloupat program do online podoby. Od ledna s tím pokračujeme, jelikož scházení se na společných aktivitách je stále zakázané.

V letošním roce se připravujeme na obě varianty a chceme je podle okolností střídát tak, aby nedošlo k žádnému výpadku. Velké úsilí chceme věnovat vzdělávání seniorů v oblasti technologií, aby mohli využívat veškeré možnosti, které se

jim nabízejí a zvládli izolaci bez následků na fyzické i psychické kondici. Technologická gramotnost a vybavení u této věkové skupiny je stále na nižší úrovni, ale naši klienti jsou velmi otevření učit se nové věci. Lekce probíhají téměř tak, jako bychom byli vedle sebe v tělocvičně, a senioři si pochvalují možnost odreagování od negativních myšlenek a alespoň virtuální kontakt s přáteli.

Senioři z Příbrami a okolí, kteří hledají způsob, jak zůstat aktivní a fit, mají stále možnost se do online programu zapojit. Potřebují počítač či

tablet a připojení k internetu. Lekce vedené kvalifikovanými lektory jsou vysílány živě každý všední den kromě pondělí a jsou zaměřeny na všechny úrovně zdatnosti, od cvičení na židlích přes jógu až po posilování. Zájemci se mohou hlásit na fitseniorpb@gmail.com.

■ **Kristina Hovorková**
Fit Senior Příbram

Cíl prodražila stavební překvapení

Rekonstrukci zóny Cíl v Křižáku se navzdory pandemii podařilo realizovat v termínu, a prostor byl předán do užívání ještě před vánočními svátky. Stavbu prodražily některé neočekávané skutečnosti, například betonové pasy pro jeřáby, které pod povrchem zůstaly z doby, kdy se stavěly okolní panelové domy.

Pěší zóna Cíl prošla kompletní revitalizací včetně výsadby několika stromů.

Foto (2x): Stanislav D. Břeň

Symbolický vánoční dárek dostali obyvatelé žijící v blízkosti pěší zóny Cíl. Po několikaleté přípravě a stavebních pracích, které probíhaly během roku 2020, se tento projekt dostal do cíle.

VE SPOLUPRÁCI S OBČANY

O potřebě revitalizace pěší zóny Cíl, tedy prostoru mezi obchodním centrem a panelovými domy, se hovořilo dlouhá léta. Zóna v Křižáku představovala jeden ze stěžejních revitalizačních projektů už minulého vedení radnice města Příbram. Vlivem mnoha komplikací, například spojených s výkupem pozemků, byla rekonstrukce zahájena až v březnu roku 2020.

Rekonstrukce Cíle se od počátku připravovala ve spolupráci s občany, majiteli nemovitostí a obchodníky, kteří v lokalitě působí. Mohli se vyjadřovat například v rámci takzvaného pocitového mapování, kdy lidé vyjadřují emoce, které mají spojené s daným územím. Město rovněž

Náklady za rekonstrukci dosáhly 13,4 milionu korun.

komunikovalo s vlastníky okolních objektů a vyzývalo je, aby zvážili vhodnost oprav.

TAJEMSTVÍ POD POVRCHEM

V otevřeném výběrovém řízení na dodavatele stavby uspěla společnost Silnice Nepomuk. Renovace byla zahájena v polovině března loňského roku s předpokládanou dobou realizace devět měsíců. Vlivem toho, že prostor je uzavřený a špatně přístupný pro stavební techniku, byl zde značně omezen pohyb chodců. Prakticky celou dobu, kdy probíhala rekonstrukce, však byl umožněn průchod k obchodům.

„V průběhu rekonstrukce jsme se potýkali hned s několika problémy, které vyvstaly až po odkrytí původních povrchů,“ uvedl příbramský starosta Jan Konvalinka a dále vysvětlil: „Prvním z nich byly betonové pasy pro jeřáby, které v místě zůstaly z doby výstavby panelových domů. Druhým překvapením bylo trasování rozvodů kabelové sítě ČEZ, které jsme od zmíněné společnosti dostali špatně vytyčené, a museli jsme přistoupit k úpravě projektu.“ Třetí zásadní překážkou byla potřeba provedení sanace podloží. „I přes všechny tyto komplikace proběhla rekonstrukce v předem stanoveném termínu,“ dodal starosta.

Prostor zóny Cíl je již zkolaudován. Z novinek, které jsou vidět na povrchu (došlo i k výměně inženýrských sítí v zemi), se lidé setkají s novým osvětlením, odpadkovými koši nebo 15 stromy, k nimž je zaveden automatický zavlažovací systém. Stromy mají za úkol prostředí zpříjemnit a přispět i k absorpci hluku.

ZATÍM BEZ LAVIČEK

Některé občany zajímalo, zda budou na pěší zóně lavičky. „Osazení laviček jsme dlouho dis-

kutovali. Nakonec bylo od tohoto záměru po dohodě se zde bydlícími občany upuštěno, a to z důvodu možné hlučnosti shromažďujících se osob,“ řekl starosta při slavnostním otevření. Někteří z občanů poukazují na „prázdnotu“ prostoru. K tomu Jan Konvalinka uvedl, že s prostranstvím lze dále pracovat a na jaře by měla přibýt například květinová výzdoba.

Někteří místní také předjímají, že použitá velkoformátová dlažba bude praskat, pokud se po ní budou pohybovat například vozidla údržby. Objevily se rovněž obavy z toho, že dlažba bude více klouzat při dešti nebo námraze. Tyto domněnky však vyvrátí, nebo potvrdí až praxe.

NUTNÉ VÍCEPRÁCE

Rekonstrukce měla původně stát necelých deset milionů korun. Vícepráce však přinesly také zvýšené finanční náklady, a tak stavba vyšla na celkem 13 389 000 korun. „U každé větší stavby lze předpokládat vícepráce. Vzhledem k povaze problémů a souvisejících víceprací na této stavbě se cena navýšila uvedeným způsobem,“ informoval Jan Konvalinka a doplnil: „Kdybychom pod povrchem nalezené problémy znali, promítly by se do vyšší ceny díla ještě před jeho realizací. Nejedná se tedy o svévolné zdražování celého projektu.“ Na uskutečnění přestavby byla rovněž čerpána dotace ze Státního fondu podpory investic ve výši 4 545 000 korun.

■ Stanislav D. Břeň

Nový zákon mění pohled na odpad. Hlavní je třídít, recyklovat a neskládkovat

I když lidé v Česku velmi dobře třídí některé druhy odpadu, například PET, stále platí, že polovina „komunálu“ končí na skládkách. V následujících letech bude třeba tento trend zvrátit. Důvod spočívá v potřebě chránit chřadnoucí životní prostředí, ale také v obřích ekonomických ztrátách. Velkou část komunálního odpadu lze nadále třídít a recyklovaný odpad takzvaně materiálově využít. Tedy znovu jej zapojit do prvovýroby v souladu se základními principy cirkulární ekonomiky.

Objem ukládaného odpadu do kontejneru na směsný odpad by se měl razantně snížit ve prospěch třídění.

Foto: Eko-kom

I když skutečnost, že polovina komunálního odpadu v ČR se dostává jen na skládku, je známa dostatečně dlouho, trvalo nakonec šest let, než došlo ke konsenzu a uzavření legislativního procesu spojeného s odpadovým zákonem. Na začátku prosince tak Sněmovna Parlamentu ČR schválila nový balíček odpadové legislativy. Ten se stal účinným v rekordně krátkém čase, tedy již od 1. ledna 2021. Balíček zavádí mnoho novinek a podle jeho předkladatele - Ministerstva životního prostředí - přináší „moderní trendy v nakládání s odpady“. Důraz je kladen zejména na zvýšení poměru třídění všech typů odpadů, posunutí takzvaného recyklačního bodu (prakticky tedy zvýšení podílu využití odpadů ve smyslu materiálové recyklace), odklon od skládkování a větší soulad s evropskými ekologickými cíli.

ČESKO I PŘÍBRAM MUSÍ ZABRAT V TŘÍDĚNÍ

Jaké jsou konkrétní cíle pro Českou republiku? Země se zavázala, že za pět let bude recyklovat (nikoliv jen třídít, ale i dále smysluplně využívat) veškerý svůj komunální odpad z 55 procent. Podle údajů za rok 2019 se to celorepublikově daří ze 41 procent, v Příbrami je to zhruba na stejné úrovni. „K výpočtu tohoto poměru se dají využít různé metody. Na Technických službách

považujeme za správný ten výpočet, který zahrnuje všechny vytríděné nebo později dotříděné složky odpadu. Potom je poměr za Příbram 39 procent vytríděného odpadu,“ řekl Libor Michvočík, zástupce ředitele Technických služeb města Příbrami. Už v roce 2030 by přitom Česko mělo recyklovat 60 procent komunálního odpadu, za dalších pět let ještě o dalších pět procentních bodů více.

Za méně než deset let bychom tedy měli být schopni v průměru recyklovat dvě třetiny veškerého vyprodukovaného komunálního odpadu. Na sklonku loňského roku k tomu ministr životního prostředí Richard Brabec uvedl: „Vzhledem k tak ambiciózním cílům potřebuje ČR zrychlit, respektive přehodit výhybku, a jak pevně věřím, s novou legislativou to konečně půjde. Navíc není důvod odpady sypat na skládky, pro moderní společnost představují zdroje, jejichž využitím ušetříme primární suroviny a naše životní prostředí.“

ZABERE FINANČNÍ MOTIVACE?

V souladu s evropskými recyklačními cíli nový zákon o odpadech zavádí postupné zvyšování poplatku za ukládání využitelných a recyklovatelných odpadů na skládky, a to ze současných 500 korun za tunu uloženého komunálního

odpadu na 800 korun v roce 2021, v roce 2023 na 1000 korun, v roce 2025 na 1500 korun až na 1850 korun v roce 2029. Podle představ ministerstva právě finanční motivace může přispět k výraznějšímu odklonu využitelných a recyklovatelných materiálů ze skládek a nastartování recyklačního průmyslu.

Nový odpadový zákon je pro některé občany i organizace zároveň zklamáním. Posouvá totiž datum konce skládkování využitelných a recyklovatelných odpadů, a to ze současného roku 2024 právě do zmiňovaného roku 2030. Za posunem stojí úspěšný lobbying ze strany měst a obcí a některých podnikatelských svazů. Ty vyjadřovaly obavu, že na změny nedokážou rychle reagovat. Ministerstvo věří, že vlivem odkladu bude možné vybudovat infrastrukturu pro třídění a recyklaci odpadů a že průmysl i municipality budou moci lépe využívat druhotné suroviny.

TŘÍDIT SE SLEVOU

V novém zákonu o odpadech se počítá s takzvanou třídící slevou. Při projednávání ve sněmovně zákonodárci prakticky změkčili dopad zmiňované finanční motivace. Díky schválené podobě by podle Ministerstva životního prostředí nemělo dojít k významnému zvýšení skládkovacího poplatku. Na třídící slevu dosáhnou všechny obce a bude pouze na nich, jak dlouho tuto slevu budou v daném roce čerpat. Třídící sleva bude vztažena k množství odpadů uložených na skládky za rok a obyvatele.

Každý týden se z Příbrami vyváží

3706 popelnic na 110 litrů;
1005 kontejnerů na 1100 litrů (občané a firmy);
41 kontejnerů na 6000 litrů

■ Zdroj: TSMP

V souvislosti s poplatky je třeba zmínit, že takzvaný poplatek za popelnice Příbram od Nového roku zvýšila. Podle radnice k tomu vedly rostoucí náklady na likvidaci odpadu. Výše poplatku se totiž počítá ze skutečných nákladů předešlého roku. V Příbrami podle dat z roku 2019 vychází poplatek ze skutečných nákladů na 590 korun za poplatníka a rok. Příbramští zastupitelé nakonec schválili vyšší poplatek na „kulatých“ 600 korun. Příbramský starosta Jan Konvalinka vysvětlil: „Posledních pět let zůstával poplatek za odpady v nezměněné výši. Náklady stoupají, a proto je třeba poplatek upra-

Dvě dekády třídění v Příbrami

Do systému sběru tříděných složek společnosti Eko-kom se Příbram zapojila v roce 2002. Tehdy se začal separovat papír (modrý kontejner), barevné (zelený) a čiré (bílý) sklo a plast (žlutý). Za tři roky k tomu přibyl nápojový karton (oranžový). Od roku 2014 se třídí bioodpad a v roce 2018 bylo za tím účelem po Příbrami rozmístěno 141 hnědých kontejnerů. Nyní se sbírá také textil, elektroodpad (červené), kov včetně hliníku (šedý). Sběrný dvůr disponuje nádobami na kolekci jedlých olejů a tuků. Nyní má Příbram 106 stanovišť tříděného odpadu. Od roku 2019 svážeji Technické služby také domovní nádoby na plasty a papír, a to ze 150 adres.

■ Zdroj: TSMP

vit. Jak bylo při jednání zastupitelstva zřejmé, ztotožňuje se s tímto krokem většina zastupitelů. V budoucnu se budeme muset připravit na to, že s měnící se legislativou a velmi zpřísnujícími se podmínkami pro města a obce budeme muset s největší pravděpodobností přikročit k dalším úpravám ceny.“

Problematika třídění odpadu a výše poplatků zůstává častým předmětem debat nejen městských zastupitelů. Někteří občané argumentují tím, že město nemusí zvyšovat poplatky, protože dostává zaplacenou za odpad, který obyvatelé a firmy vytřídí. Platby za separovaný odpad odpovídají celosvětové poptávce po surovinách a ta se stále mění. Rovněž některé země (například Čína), které v minulosti odebíraly velkou část odpadu z Evropy, přijaly přísnější kritéria a přijímají výhradně odpad, který využijí jako budoucí surovinu. Vznikají proto recyklační jednotky přímo v Evropě a hledají se nové možnosti využití recyklovaného odpadu v místě vzniku. To vše ovšem přináší zvýšené náklady. „V minulosti byl tříděný odpad od měst a obcí vykupován, dnes naopak platíme za každou tunu vytríděného a odevzdaného odpadu. Nyní se mnozí začínou zamýšlet nad tím, zda má cenu třídít. Ano, má. Třídít odpady je třeba ne z eko-

Příbram má přes stovku stanovišť tříděného odpadu. Foto: TSMP

nomického, ale především z ekologického hlediska,“ doplnil příbramský starosta.

ZAPLATÍM JEN ZA „SVŮJ“ ODPAD

Lidé, kteří se chovají ekologicky, třídí důsledně odpad, přemýšlejí o tom, jaké zboží si koupí, logicky většinou nevyužijí kapacitu své popel-

Svoz bioodpadu probíhá během vegetační sezony.

Foto: archiv

nice. Někdy celé týdny i měsíce. A pak se ptají, zda by ekologický benefit neměl provázet také finanční užitek. Stručně řečeno, zda by neměli platit pouze za odpad, který opravdu vyprodukují. Tento systém se označuje jako PAYT (z anglického pay as you throw; zaplať, kolik vyhodíš). Nově účinný odpadový zákon motivuje obce k tomu, aby právě podobné systémy zaváděly. Podle statistik ministerstva je nyní v určité podobě využívá 15 procent měst a obcí. Příbramský starosta Jan Konvalinka k tomu řekl: „Dokážeme si to představit u rodinných domků nebo menších bytových domů. Ale v případě sídlišť s desítkami bytových jednotek v jednom vchodě to je podstatně obtížnější. Každopádně systém PAYT se budeme snažit v nějaké podobě také zavést.“

Objem komunálního odpadu lze výrazně snížit také tím, že vhodné odpady skončí na domácím nebo komunitním kompostu. Podle odhadů až třetinu komunálního odpadu tvoří organický odpad, jenž lze kompostovat. Příbram provozuje vlastní kompostárnu a ve vegetačním období umísťuje v ulicích hnědé kontejnery, které jsou určeny právě pro trávu, listy, zbytky vajec, zeleniny či ovoce nebo kávovou sedlinu (do těchto kontejnerů se nesmí ukládat živočišné produkty). Před třemi lety Příbram realizovala dotační projekt, kdy zájemci dostali k pětileté zápůjčce kompostér, který jim po uplynutí této doby přejde automaticky do vlastnictví.

OD LINEÁRNÍHO K CIRKULÁRNÍMU

V lineárním modelu životnosti produktu představuje odpad poslední fázi. Cílem je změnit

lineární model v cirkulární. Tedy odpad nebo komponenty po rozebrání výrobku se stávají základem pro výrobek nový. I když někteří namítají, že jediným opravdovým nástrojem proti dalšímu drancování planety je celkově snížit spotřebu, všeobecně má ve vyspělých státech prim právě cirkulární princip. Ten není

možný nejen bez využívání odpadů, ale také bez toho, aniž by sami výrobci dodávali kvalitnější a recyklovatelné výrobky a obaly. Tomu mají napomáhat zásady ekomodulace nebo ekodesignu, které už v samotném návrhu zohledňují

123 768 litrů

ropy Příbram ušetřila v roce 2019 díky ukládání nefunkčních elektrických přístrojů do červených kontejnerů nebo na sběrný dvůr. Úspora takového množství ropy se rovná spotřebě stejného množství potřebného k ujetí 1 820 128 kilometrů v běžném osobním automobilu.

■ Zdroj: Asekol

potřebu recyklovatelnosti výrobků a obalů po uplynutí doby jejich životnosti (což například u obalů pro rychlé občerstvení může být už po několika minutách). Spolu s novým odpadovým zákonem tak českým parlamentem prošel i nový zákon o výrobcích s ukončenou životností a novela zákona o obalech. I ustanovení těchto norem se budou stále více promítat do způsobu, jak v Příbrami nakládáme s odpady.

■ Stanislav D. Břeň

Školní péběčko žáky bavilo

I přes komplikace způsobené pandemií covidu-19 mají příbramské základní školy úspěšně za sebou první ročník školního participativního rozpočtu vycházejícího z principů „velkého“ participativního rozpočtu, který město Příbram realizuje od roku 2018.

Důležitou složkou školního participativního rozpočtu je prezentace projektu.

Foto: ZŠ Bratří Čapků

Do participativního projektu pro školy nazvaného Školní péběčko se zapojilo šest ze sedmi základních škol, které město zřizuje. Radnice

pro každou školu vyčlenila 20 000 korun určených pro projekty, jež si navrhnu sami žáci. Tyto prostředky slouží k tomu, aby žáci mohli

rozvíjet dovednosti, které využijí v dalším studiu i praktickém životě. Na rozdíl od simulovaných her poskytuje Školní péběčko možnost navrhnout reálný projekt za reálné peníze. Navíc mohou děti snadno vidět dopad své aktivity v bezprostředním okolí.

ZAVŘENÍ ŠKOL PROJEKT JEN PŘIBRZDILO

Proces školního participativního rozpočtu trvá obvykle několik týdnů a je rozdělen do sedmi etap - od nastavení pravidel a určení koordinátora procesu, přes sběr nápadů, zhodnocení realizovatelnosti, propagaci, online hlasování až k samotné realizaci vítězných návrhů. Bohužel i tento projekt byl poznamenán uzavřením základních škol v druhém pololetí školního roku 2019/2020. Většina škol se k dokončení projektu úspěšně vrátila i za nepříznivých podmínek v prvním pololetí probíhajícího školního roku.

OD KNIHOVNY PO ODPOČINKOVOU ZÓNU

Žáci ZŠ 28. října se ukázali jako nadšení čtenáři, když si v rámci projektu odhlasovali že se za 20 000 korun doplní knížky do školní knihovny. Dalšími soutěžními návrhy na této škole byly lavičky do zahrady nebo nové vybavení do kuchyňky.

V ZŠ Jiráskovy sady zvítězil v opravdu velké konkurenci nápad na zakoupení automatu na vodu. Děti navrhovaly také sedací vaky, školní sportovní dresy, automat na školní potřeby nebo dokonce i defibrilátor. Vítězným návrhem na ZŠ Pod Svatou Horou se stal projekt nazvaný „Relaxační zóna, místo pro setkávání žáků.“ Z roz-

Myšlenka participativního rozpočtu pro žáky se nám zdála velmi zajímavá

Participativní rozpočet pro školy nazvaný Školní péběčko měl velký ohlas. Jak to konkrétně probíhalo na jedné ze škol, které se zapojily, líčí následující článek.

V roce 2020 se naše škola zapojila do projektu v rámci školního participativního rozpočtu, který je spolufinancován městem Příbram. Myšlenka participativního rozpočtu pro žáky se nám zdála velmi zajímavá, neboť si mohli vyzkoušet něco ze světa dospělých. Většina z nás se již s participativním rozpočtem někdy setkala, ale především ve formě představení konkrétních projektů nebo samotného hlasování. Uvítali jsme tedy možnost vyzkoušet si to i z druhé strany. Jako pomocníka jsme obdrželi aplikaci D21, kterou jsme mohli zdarma využít. Tato aplikace nám pomohla vše přehledně naplánovat, poskytla nám spoustu návodů a nápadů, a především nám pomohla se samotným hlasováním, které proběhlo online.

Na projektu jsme začali pracovat již v únoru, kdy jsme s rozpočtem seznámili zástupce

z řad jednotlivých tříd. Jejich úkolem bylo informovat své spolužáky o tomto projektu a dát dohromady nápady, jak by šlo vylepšit prostředí školy. Jednotlivé projekty měli podle stanoveného harmonogramu představit a z nich měly být vybrány ty, které bylo možné v našem prostředí realizovat. Bohužel v téhle chvíli byla naše práce přerušena prvním uzavřením škol.

Do práce jsme se naplno vrhli v září, kdy jsme vybrali čtyři projekty, které postoupily do tzv. kampaně. Zde se opět zapojili třídy i jedinci, kteří projekty předložili. Od poloviny září pracovali na prezentaci svých projektů, vytvářeli plakáty, reklamní letáčky a připravovali si pro spolužáky bližší představení svých projektů. Autoři měli navštívit třídy, aby oslovili potencionální voliče. Jelikož jsme ale ze dne na den přešli na distanční

výuku, celá kampaň proběhla prostřednictvím školního časopisu brezaky.cz.

Hlasování se uskutečnilo od 7. - 13. listopadu. Žáci obdrželi osobní kódy a odkaz na stránku hlasování. Celkem se zúčastnilo 163 žáků. Nejvíce hlasů získal projekt, který předložili žáci 5. A - Renovace školní zahrady před tělocvičnou. Druhé místo obsadil projekt žáků 7. A - Venkovní učebna. Dále skončily projekty žáků 9. A - Využití prostoru školního dvora a 8. A - Pořízení nových počítačů do školního klubu. Jako vítězné byly vybrány projekty žáků 5. A a 7. A.

■ Dana Polášková
ZŠ Březové Hory

Jak to probíhá

- město vyčlení 20 000 korun pro každou školu
- škola nastaví pravidla
- žáci navrhnou „zlepšovací projekty“
- vedení školy vyhodnotí realizovatelnost projektů
- o svých projektech děti informují a snaží se pro svůj návrh získat podporu spolužáků
- online hlasování prostřednictvím aplikace D21
- po vyhodnocení přichází fáze realizace

návrh rekonstrukce zahradního altánu. Tento projekt bude realizován ve větším rozsahu za podpory fondu SRPŠ. Aktivně odpočinková zóna v zimní zahradě získala největší podporu v rámci Školního péběčka na ZŠ Školní. Vznikne tak prostor, který bude žákům sloužit nejen ve volných hodinách, ale také během vyučování.

„Téma participativního rozpočtu není záležitostí pouze pro dospělé. Názory dětí na jejich prostředí, v němž tráví spoustu času, jsou důležité a vzdělávání prostřednictvím aktivního zapojení a prožitku má smysl,“ dodala k projektu místostarostka Zorka Brožíková. Město Příbram chce s projektem Školní péběčko pokračovat. Další příležitost pro žáky tak přijde se školním rokem 2021/2022.

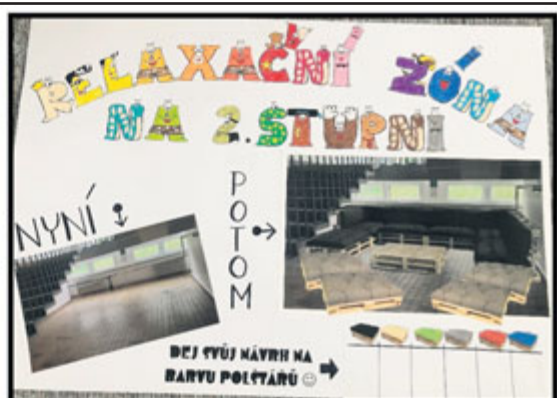
■ **Zuzana Kučerová**
Městský úřad Příbram

RELAXAČNÍ ZÓNA NA 2. STUPNI

- tento prostor se nachází v přizemí pavilonu 2. stupně přímo pod schody, jedná se o místo, kde se žáci často setkávají, protože zde mají informační nástěnku, kde najdou suplování, konané akce, informace k soutěžím, výherce soutěží aj.,

- žáci by zde mohli odpočívat, relaxovat nebo se domlouvat na společných aktivitách

AKTIVNĚ ODPOČINKOVÁ ZÓNA V ZIMNÍ ZAHRADĚ

- toto místo se nachází ve spodní části zimní zahrady, které by následně sloužilo všem žákům naší školy nejenom ve volných hodinách, ale také během vyučování
- došlo by k zúplnění daného prostoru pokrytím koberce, doplněním o stolečky, poličky, lehací polštáře, závěsné pytle
- prostor by byl doplněn o časopisy, knihy, stolní hry aj.

Takto zněly návrhy žáků v ZŠ Školní.

Foto: ZŠ Školní

počtu byly nakoupeny sedací prvky, které lze libovolně podle potřeby sestavovat. Nejvíce hlasů na ZŠ Březové Hory získal projekt venkovní

učebny a renovace školní zahrady, díky které vznikne prostor pro společně trávený čas. Z hlasování na ZŠ Bratří Čapků vzešel jako vítězný

Žáci se naučili prezentovat, přesvědčovat a spolupracovat

Heslem Kniha – přítel člověka se řídili i někteří žáci na ZŠ 28. října, když si během školního projektu odhlasovali, že se za 20 000 korun doplní knížky do školní knihovny.

Na ZŠ 28. října se vybíralo z 36 kreativních návrhů, zvítězily knihy. Foto: Shutterstock

Naše základní škola se zapojila do projektu Školní participativní rozpočtování (Školní péběčko) zaštiťované městem Příbram. Město do tohoto projektu vyčlenilo částku 20 000 korun pro každou zúčastněnou školu. Smyslem projektu bylo zapojit žáky školy do rozhodování o tom, do jakého návrhu se částka zainvestuje a vylepší se tím zázemí nebo vybavení školy. V praxi to vypadalo tak, že každý žák navrhl svůj nápad.

Vedení školy spolu s dalšími členy týmu vybralo z 36 předložených návrhů pět postupujících do hlavního hlasování. Vybrané návrhy museli žáci zpracovat do podoby projektu i s jeho předběžnou kalkulací, využitelností a technickou náročností na realizaci. V této podobě je pak prezentovali celé škole formou besedy, krátkých vtipných scének či přednesením návrhu, proč zrovna tento projekt je pro školu a žáky nejlepší.

V týdnu od 17. do 23. února 2020 se uskutečnilo hlasování. Mladší žáci (1. a 2. třída) rozhodovali za pomoci vytvořených volebních lístků a volební urny. Žáci od třetích ročníků hlasovali přes odkaz na webu školy. Hlasování se inspirovalo tzv. Janečkovou metodou, kdy žáci měli k dispozici dva hlasy a mohli je přidělit vybraným projektům.

Vítězným projektem se stal návrh Doplnění knih do školní knihovny, pro nějž volilo 66 % hlasujících žáků. Na dalších místech se umístily následující projekty: Lavičky do školní

zahrady; Univerzální školní pomůcky; Doplnění věcí do kuchyňky; Hodiny do každé třídy. Po výběru knižních titulů se pořídí nové knihy ze získaných finančních prostředků. Žáci se mohou těšit jak na knihy z povinné literatury, tak i na „kousky“, u kterých si odpočinou, zažijí dobrodružství či si sami zvolí, jak příběh skončí.

Práce na projektu samotném žáky bavila, mohli se realizovat a ukázat svým spolužákům, že škola není jen věcí učení se v lavici. Na vlastní kůži si vyzkoušeli, jaké je komunikovat s různými věkovými skupinami svých spolužáků, vystupovat před skupinou, která je větší než školní třída, proč je nutné, aby správně fungovala technika a v neposlední řadě také, jak důležitá je spolupráce mezi sebou samotnými.

■ **Pavla Uhlířová**

Příbramští žáci odvyprávěli pohnuté příběhy pamětníků

Půlroční vzdělávací projekt Příběhy našich sousedů společnosti Post Bellum, který se kvůli koronavirové epidemii protáhl na více než rok, dospěl ke svému závěru.

Žákovské týmy se setkali s pamětníky, zaznamenaly jejich vyprávění, příběh publicisticky zpracovaly a prezentovaly ostatním. Foto (2x): Post Bellum

Od října 2019 do prosince 2020 se v Příbrami již potřetí uskutečnil projekt Příběhy našich sousedů. Díky podpoře města Příbram a Středočeského kraje se zapojilo 22 dětí pod vedením pěti pedagogů z těchto škol: ZŠ Školní, ZŠ 28. října, Waldorfská škola Příbram, Gymnázium Příbram, Legionářů 402 a ZŠ Milín.

ŠEST ŽÁKOVSKÝCH TÝMŮ

Učitelé z participujících škol sestavili šest žákovských týmů - dva vznikly na Waldorfské škole Příbram (pod vedením Zuzany Angelové), jeden na ZŠ 28. října (pod vedením Petry Šorfové), jeden na ZŠ Školní (pod vedením Jiřího Jílky), další na Gymnáziu Příbram, Legionářů (pod vedením Václava Havlíčka) a jeden na ZŠ Milín (pod vedením Tomáše Bílky). Týmy byly tři až pětičlenné, složené ze žáků osmých a devátých tříd a tercie osmiletého gymnázia. Společným úkolem všech skupin bylo setkat se s pamětníkem, vyslechnout si jeho vyprávění a pamětnický příběh pak libovolným způsobem publicisticky zpracovat a prezentovat.

Po úvodním školení týmů a seznámení s metodikou nahrávání pamětnických vyprávění jsme společně hledali pamětníky, kteří by byli ochotní se do projektu Příběhy našich sousedů zapojit. S účastí v projektu nakonec souhlasili tito pamětníci:

Hana Vondrášková - narozena v roce 1937, její rodina ukrývala v roce 1944 parašutisty z výsadku Chalk, rodiče poté prošli koncentračními tábory, maminka se z nich domů nevrátila (ZŠ 28. října);

Marie Turková - narozena roku 1924, za 2. světové války unikla totálnímu nasazení a při osvobození Příbrami pomáhala jako zdravotnice, její rodiče měli malý krámk v Dlouhé ulici, který jim pak komunisté znárodnili (ZŠ Školní);

Sylvie Krobová - zpěvačka a skladatelka, její otec Andrej Krob byl jevištní mistr v divadle

Na Zábradlí, podepsal Chartu 77. Jako malá jezдила na Hrádeček za Václavem Havlem a jeho přáteli (Waldorfská škola);

Petr Vašina - příbramský hudebník, jeho otec byl politický vězeň v Jáchymově, kvůli kádrovému profilu nesměl studovat, zavzpomínal na srpen 1968 a listopad 1989 (Waldorfská škola);

Jan Foll - dramaturg a nezávislý publicista, syn ilustrátora Dobroslava Folla; od poloviny

Upoutávka na prezentaci z dílny Gymnázia Příbram, kdy studenti použili dobový tisk.

80. let se přátelil s Václavem Havlem, pomáhal rozšiřovat petici Několik vět a angažoval se v disentu (Gymnázium Příbram);

Dana Reiterová - v 80. letech pracovala v Paláci kultury a za rozšiřování protikomunistických letáků ji vysílala StB, revoluční rok 1989 prožila ve vysílání Československého rozhlasu (ZŠ Milín).

Příběhy všech pamětníků od léta postupně vycházely na stránkách Kahanu a najít je můžete v archivu na webu kahan.pribram.eu.

V průběhu roku se žákům i přes dlouhodobé uzavření škol a distanční výuku podařilo zpracovat pamětnické příběhy do reportáží, i když jejich tvorbu koronavirus značně komplikoval. Žáci bohužel přišli o všechny workshopy ve stu-

díích Českého rozhlasu v Praze, kde obvykle nahráváme rozhlasové reportáže, nicméně se je podařilo úspěšně nahrát pod vedením redaktorů Českého rozhlasu v improvizovaných studiích v Paláci Lucerna v Praze. Obdobným způsobem vznikaly i video reportáže, jednu animaci se podařilo vytvořit v Aeroškole v Praze koncem září a v říjnu, kdy byly školy nakrátko otevřené. Pandemie ochudila žáky také o exkurze, konkrétně v Archivu bezpečnostních složek a v Národním památníku hrdinů heydrichiády při chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze.

SLAVNOSTNÍ PREZENTACE POUZE ONLINE

Závěrečná prezentace projektu byla přeložena z původního termínu 22. dubna 2020 na konec června 2020 a nakonec na 23. října 2020. Kvůli opětovnému uzavření škol musela být ale i napotřetí zrušena a místo veřejné slavnostní prezentace za účasti zástupců města Příbram, zástupců škol, pamětníků, žáků a rodinných příslušníků vzniklo video, ve kterém jednotlivé týmy představily svého pamětníka, práci na projektu a svoje reportáže.

Město Příbram zajistilo pro natáčení prezentací prostory v obřadní síni v Zámečku-Ernestinu. Natáčení se uskutečnilo za dodržení všech bezpečnostních opatření 26. 11. 2020 a přítomna

byla i místostarostka města Zorka Brožíková. Zapojené žáky, učitele i pamětníky jsme ocenili dárky od společnosti Post Bellum, Týdeníku Echo 24 a společnosti Profimed. Všichni také obdrželi certifikát o absolvování projektu.

Slavnostní závěrečná prezentace se uskuteční 25. ledna 2021 v 16.00 prostřednictvím facebookové události, kterou najdete pod touto zkratkou bit.ly/3hG7c1D. Video bude poté dostupné i na webu města pribram.eu.

■ **Magdaléna Sadravetzková**
Post Bellum

Silvestr očima záchranářů: První hříšnicí byla dívka na Příbramsku

Oslava příchodu nového roku bývá pro záchranáře obvykle jednou z těch nejtěžších směn v roce a tradičně prověří jejich připravenost. Tak tomu bylo i letos. A to i přesto, že byly oslavy skromnější a noční dvanáctihodinová směna byla pocitově z těch klidnějších. Čísla ale hovoří jinak – celkově za silvestrovskou noc vyjeli středočeští záchranáři na pomoc 194 pacientům (vloni 169).

Během Silvestra se lidé tradičně oddávali konzumaci alkoholu, což v mnohých případech ztěžovalo operátorům samotnou komunikaci s volajícími a záchranářům poskytnutí péče na místě události. Při oslavách to někteří skutečně přehnali a při ztrátě koordinace a špatném odhadu situace si způsobili různá zranění pádem či od střepů lahví a sklenic. Dalším důvodem výjezdů byly popáleniny a většinou poranění horních končetin, které byly způsobené neodbornou manipulací s petardami nejrůznějšího původu. Podomácku vyrobenými i těmi zakoupenými v obchodu.

První hříšnicí silvestrovské noci byla zletilá dívka na Příbramsku, která byla venku nalezena v podnapilém stavu. Dívka byla při vědomí a uvedla, že vypila zhruba půl lahve vodky. Při příjezdu posádky byla spavá a občas zvracela. Po nezbytné péči byla přepravena do příbramské nemocnice na dětské oddělení.

Všechny ostatní výjezdy silvestrovské noci s klasickými „hříchy“ oslav příchodu nového roku zastínil výjezd v 1.36, kdy na Mělnicku došlo při použití petardy těžší kategorie k vážnému zranění mladého muže. Vážně zra-

něného, který byl při výbuchu zraněn v oblasti hlavy, se do příjezdu posádek snažili svědci resuscitovat. Záchranáři v intenzivní péči pokračovali, zajistili dýchací cesty pacienta a připojili ho na umělou plicní ventilaci. Poté byl muž v kritickém stavu přepraven do střešovické nemocnice.

■ **Petra Effenbergerová**
ZZS Středočeského kraje

Větší pohyb v CHKO vyvolal častější zásahy policie

Pět let má obvodní oddělení Příbram-venkov na starost středočeskou část Chráněné krajinné oblasti Brdy s rozlohou kolem 175 kilometrů čtverečních, kde policisté dohlížejí na veřejný pořádek.

Foto z točny MHD nad Orlovem, kde mohou osobní vozy stát pouze o víkendech a svátcích. Jinak se tu neotočí autobus MHD. Foto: Eva Švehlová

Území CHKO Brdy je velmi rozlehle, mnohdy s nepřístupným terénem, proto se vznikem chráněné oblasti přibyla na služebně nová technika. Jde o terénní vozidla, čtyřkolky a v roce 2017 se do monitoringu zapojily i policejní drony. Bezpilotní letouny prověřily velké plochy území, využívají se k hlídkovým a monitorovacím letům v rámci spolupráce se složkami IZS, s pyrotechnickou službou, k odhalování či dokumentaci protiprávního jednání směřujícího proti životnímu prostředí, jako jsou nelegální

sklárky, nepovolená těžba či rozdělování ohňů. Stroje jsou nápomocny i při pátracích akcích.

V loňském roce udělily hlídky 201 pokut za porušení režimu vjezdu do chráněné oblasti. Dále zde zaznamenaly 242krát neoprávněné parkování, což je nárůst o 117 případů oproti předchozímu roku. Lidé v době nouzového stavu více navštěvují přírodu, bohužel někteří z nich mají potřebu přijet k lesu co nejbližší a tam i přes zákaz zaparkovat. Jen v prosinci policisté zadokumentovali u Orlova v místě zvaném Toč-

na 78 případů porušení předpisů v souvislosti s parkováním motorových vozidel.

Někteří občané nevědí, že i když se u lesa nenachází zákazová dopravní značka, nemohou podle zákona o lesích do nich vjíždět ani v nich motorovými vozidly stát. Ve správním řízení jim pak hrozí pokuta ve výši až 5000 korun. Řidiči také nesmí zastavit a stát na silniční vegetaci, což jim ukládá zákon o provozu na pozemních komunikacích. Na místě pak mohou hlídky uložit pokutu až 2000 korun.

V loňském roce zjistili příslušníci policie u třech řidičů projíždějících přes CHKO, že jsou pod vlivem návykových látek, jeden motorista měl platný zákaz řízení a jeden usedl za volant bez řidičského oprávnění. Policejní pyrotechnik byl také třináctkrát přivolán k prověření nálezu munice. Šestkrát řešili policisté v chráněné krajinné oblasti táboření většinou s rozdělaným ohněm, za porušení zákona o lesích hrozí přešupcům ve správním řízení až patnáctitisícová pokuta. Co se týká táboření v lese, tento zákaz platí mnoho let. Tzv. pod širákem však osoby spát mohou (jde o nocování bez přístřešku) a samozřejmě nesmí rozdělovat oheň. Dále se v lese nesmí rušit klid a ticho, jezdit mimo cesty, odhazovat odpadky a kouřit.

■ **Monika Schindlová**
Policie ČR Příbram

Novinkou příbramské galerie je měkká aréna

V polovině prosince se v Galerii Františka Drtikola otevřela nová část galerie – Měkká aréna od Vojtěcha Rady a v sousedních prostorech výstava obrazů Josefa Bolfa *Spannungsbogen* a Daniela Vlčka *The Next Song*. Práce obou malířů byly v roce 2015 inspirací pro vznik prvních uměleckých děl ve virtuální realitě v ČR. Měkká aréna nabídne divákům i další díla ve virtuální realitě, která se budou postupně obměňovat.

Nová virtuální aréna je zábavou pro jednotlivce i kamarády.

Foto (2x): GFD

Funkční socha od Vojtěcha Rady slouží jako herna pro prezentaci virtuální reality v současném vizuálním umění, funguje rovněž jako autonomní dílo. Vojtěch Rada zkombinoval princip arény s měkkým útulným pokojíkem. V rolích architekta a sochaře reaguje na poptávku zadavatele - vytvořit nepřehlédnutelný symbolický objekt pro prezentaci nového média. Ovšem v souběžné roli umělce s ironií sobě vlastní navrhl a vlastnoručně postavil z MDF desek, zvukové a drčené pěny, bavlny a kovové konstrukce dílo evokující dort.

MĚKKOST DIGITÁLNÍHO PROSTŘEDÍ

V prostorové instalaci tak navazuje na řadu svých digitálních prací, ve kterých problematizuje statut architekta a v použitých materiálech odkazuje na „měkkost“ digitálního prostředí. Zároveň je však stále architektem dbalým funkce - měkkým polstrováním chce ochránit diváky oslepené virtuální realitou před narázky do reálných bariér své sochy.

Výběr vystavených prací Josefa Bolfa a Daniela Vlčka je podřízený dílům ve virtuální realitě

Spannungsbogen a *The Next Song*, po nich je také dvojitá výstava pojmenována. Vyškrabávané obrazy autorů se staly inspirací pro vznik uměleckých děl ve virtuální realitě. Bolfovy temné obrazy z prostředí interiérů i exteriérů pražských sídlišť posloužily jako základ pro virtuální realitu *Spannungsbogen*, na které se Bolf spolu s Vojtěchem Radou v roli 3D architekta podílel v roce 2015 a 2019. *Spannungsbogen* je jediným českým dílem na mezinárodní výzkumné platformě věnované vizuálnímu umění ve virtuální realitě *Radiance*.

Vibrující vyškrabávané obrazy Daniela Vlčka a jeho nástěnné malby z Galerie Na shledanou podnítily vznik virtuální reality *The Next Song* (2015), pohyblivého a pulzujícího černobílého interiéru s tunelem do světa za oponou. Daniel Vlček je spolu s Ewelinou Chiu pod značkou *ba:zel* také autorem hudby pro *Spannungsbogen* i *Next Song*. Josef Bolf je autorem libreta pro *Spannungsbogen*, sám se také ujal hlasového doprovodu. Vzniku Měkké arény předcházel workshop pro děti z příbramských škol, který se konal na jaře 2020.

Josef Bolf je vedoucí pedagog Ateliéru malířství III na Akademii výtvarných umění v Praze, vystudoval tamtéž, v ateliéru malby Jiřího Načeradského a v ateliérech grafiky u Vladimíra Kokolij a Vladimíra Skrepla.

Daniel Vlček prošel ateliérem Martina Mainera na Fakultě výtvarného umění v Brně a ateliéru Veroniky Bromové a Vladimíra Skrepla na Akademii výtvarných umění v Praze. Je stejně aktivním hudebníkem jako malířem a své znalosti a prožitky z vlnění zvuku přenáší do své vizuální tvorby.

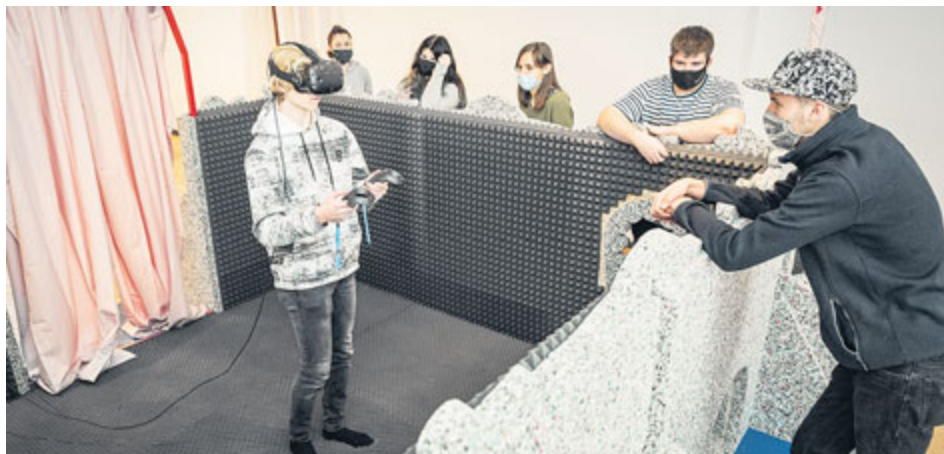
Vojtěch Rada je multimediální umělec - architekt, sochař a digitální designer. Vystudoval Ateliér sochařství na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze a Školu architektury prof. Emila Příkryla na Akademii výtvarných umění v Praze. Mezi jeho větší práce patří spoluúčast na vítězném projektu Maďarského pavilonu na 17. Mezinárodní bienále architektury v Benátkách pod názvem *Othernity*.

KOHOUTÍ ARÉNA

Ve vestavbě o rozměrech tři krát tři metry bude zařízená virtuální realita. Prostor je koncipovaný jako kohoutí aréna a zčásti jako měkký vypočítávaný pokojík. Divák bude vnímat očima pomocí 3D brýlí, zvuk uslyší z reproduktorů a pohybovat se bude pomocí ručních ovladačů. Po obvodu arény je mantinel, přes který ho budou sledovat další diváci. Uvidí jednání hráče v reálné aréně, ale rovněž budou moci sledovat na monitoru jeho počínání uvnitř digitálního prostředí.

V zahraničí se virtuální realita stává pro autory z oblasti vizuálního nebo filmového umění běžným experimentálním prostředím. Například Mezinárodní filmový festival v Benátkách v roce 2019 vyčlenil virtuální a rozšířenou realitu celý ostrov Lazzaretto Vecchio, kde bylo možné zažít ke stovce uměleckých děl ve VR z celého světa. Jednotlivá díla byla prezentována v autonomních stylizovaných kójičkách, reálné prostředí totiž zesiluje zážitek z virtuální reality. Některá z děl uvedených v Benátkách se v budoucnu stanou dočasnou součástí expozice VR Galerie Františka Drtikola, na výběru dalších prací spolupracujeme s Tinou Sauerleander, německou kurátorkou zaměřenou na digitální média.

■ Jan Freiberg
Galerie Františka Drtikola

Brdský běžecký pohár se rozbíhá

Nový rok přináší osmý ročník Brdského běžeckého poháru, který sdružuje běžecké závody v okolí Brd a snaží se podporovat jejich pořadatele.

Pandemie přivedla více lidí k běhu. Foto: archiv BBP

Letošní, osmý ročník Brdského běžeckého poháru bude obsahovat až 30 běžeckých akcí v regionu Brd - od Berouna až po Březnici. Pro všechny běžecké nadšence nabízí pohár spoustu nádherných zážitků s maratonkami na nohou, nemluvě o setkání s partou lidí stejné krevní skupiny. I tento seriál běžeckých závodů je omezen pandemií koronaviru, ale běh s větrem ve vlasech a nebem nad hlavou zůstává jednou z mála možností, jak vyplavit endorfiny a otužit tělo. Skupina běžeckých nadšenců připravila seriál tří virtuálních (rozuměj individuálních) běhů v terénu s cílem porovnání výkonu s kamarády a zatraktivnění běhání pro ty, kteří jej za normálních okolností nepovažují za takovou zábavu.

Na leden, únor i březen je naplánována vždy jedna závodně-rekreační trasa. Lednový virtuální běh o délce 8,8 km je již připraven a první nadšenci ho už absolvovali. Start a cíl je umístěn

u vstupu do lesoparku Litavka v blízkosti stadionu 1. FK Příbram. Trať je vedena lesoparkem proti proudu Litavky, dále pak Bohutínem vzhůru ke koupališti a přes louky k dolu Štěfánik a lesoparkem zpět do cíle. Trať na únor povede do okolí vrchu Vojna. V březnu poběžíme v lese na Padáku, protože platí, že kopce dělají běžce.

Informace o tratích, mapky, kam zapsat svůj čas, a další zprávy z příbramského běžeckého světa jsou dostupné na webu brdskypohar.cz. Účastí ve třech zimních virtuálních bězích a absolvováním plánovaného květnového závodu Brdská 25 nebo Brdská 12 si účastníci vyběhnou 50% slevu ze startovného na Příbramský půlmaraton.

■ Petr Butzke, Jan Svoboda
Brdský běžecký pohár

Dočkají se atleti moderního sportoviště?

Dlouho chátrající atletický ovál za základní školou ve Školní ulici by se mohl v následujících letech zcela zásadně proměnit k lepšímu. Pokud zastupitelé schválí výkup pozemků a podaří se získat dotaci od Národní sportovní agentury, mohlo by zde vzniknout velmi kvalitní zázemí pro všechny aktivní i pasivní příznivce atletiky.

Atletika se ne nadarmo pyšní přízviskem královna sportů. Toto základní sportovní odvětví zahrnuje přirozené pohybové vlastnosti člověka tolik potřebné i pro další sporty. Jeho nezastupitelnost vedla i v našem městě ke vzniku atletického klubu SK Sporting Příbram. Pod Českým atletickým svazem funguje již osmnáctým rokem.

Dlouhodobě oddíl registruje kolem 200 atletů, zájem dalších je obrovský, ale organizace nemá možnost uspokojit poptávku a musí děti odmítat. Atleti trénují na malém 200metrovém oválu, na kterém v jeden čas sportuje až ke stovce sportovců. Vlivem tristních podmínek není možné zajistit například návaznost na žákovské kategorie. Stejně tak nelze trénovat všechny disciplíny pro starší skupiny od dorostu výše. Paradoxně jsou atleti SK Sporting Příbram velmi úspěšní a ze soutěží různých úrovní nikdy neodjíždějí bez medailí. Klub také disponuje kvalifikovanými trenéry. Přesto odchovanci v dorosteneckém věku odcházejí do jiných sportovních oddílů.

DOSTATEČNÉ PRO TĚLESNOU VÝCHOVU, NIKOLIV PRO ATLETICKÉ SOUTĚŽE

Nejen atleti, ale i ostatní sportující veřejnost postrádá vhodné sportovní prostředí, a to včetně zázemí. Většina městem zřízených škol sice disponuje hřišti, ale pokud je jejich součástí atletický ovál, nemá regulérní rozměry. Naprosto dostačuje pro výuku tělesné výchovy, ale pro tréninky a soutěže atletů je nevyhovující. Ještě na přelomu tisíciletí byl v provozu 400metrový atle-

tický škvárový ovál, který se nachází za Základní školou Školní (dříve 7. ZŠ). Ovál, který je ve vlastnictví TJ Baník, využívali i sportovci jiných odvětví. Vzhledem k tomu, že stát nereflekoval potřeby financí na údržbu žádných sportovišť, zejména po zániku Sazky, pak pokud je nezřizovaly kraje, obce nebo firmy, sportoviště po celé zemi chátrala. Stejně dopadlo i sportoviště TJ Baník. Investovat do něho nemohlo ani město Příbram, protože není vlastníkem.

Ideální by samozřejmě bylo vystavět nový, moderní atletický stadion v místě, kde již toto sportoviště fungovalo. Finanční náročnost takové stavby by však TJ Baník neunesla, proto již v minulosti probíhala jednání mezi vlastníkem areálu a městem, na jejichž základě by Příbram daný prostor získala do svého majetku a mohla by výstavbu realizovat. Uzavření dohody až donedávna naráželo na různé objektivní důvody. V současné době ale svítá naděje.

VÝKUPEM TO POUZE ZAČÍNÁ

Po jednáních mezi TJ Baník Příbram, zainteresovanými kluby a městem Příbram leží na stole návrh smlouvy na odkup pozemku právě za někdejší 7. ZŠ. Atletický stadion tu již existoval, a pozemek je tak vhodný pro výstavbu nového sportoviště tohoto typu. O tom, zda se město stane vlastníkem nemovitosti, na které hodlá postavit moderní stánek pro atleti, budou rozhodovat zastupitelé na únorovém zasedání. Pokud zastupitelstvo materiál schválí, bude nutné učinit ještě

Pět kroků k modernímu atletickému stadionu

- schválit a uskutečnit výkup pozemku od TJ Baník Příbram
- připravit studii a projekt
- získat dotaci od Národní sportovní agentury
- provést výběrové řízení na zhotovitele
- realizovat výstavbu

mnohé, než bude možné se stavbou začít. Proto zástupci města již předběžně jednali s vedením Národní sportovní agentury (NSA) o možnostech, podmínkách a pravidlech vypsání výzev v oblasti sportovních staveb, a to ještě před tím, než NSA výzvy vypsala. Dále byla vedena předběžná jednání tak, aby po schválení zastupitelstvem a zápisu do katastru nemovitosti mohly začít práce na studii a následně projektu. Pokud proběhnou přípravné práce v pořádku a včas, je reálné žádat o dotaci od NSA už v roce 2022. Pak by přišlo na řadu výběrové řízení na zhotovitele a vlastní stavba pravděpodobně v roce 2023.

■ Zorka Brožíková
místostarostka města

Příbramské památky jsou o krok blíže k turistům i místním

Příbram je městem s bohatou historií, s řadou významných památek a zajímavých staveb. Mnozí z nás kolem nich denně procházíme, aniž bychom znali jejich historii, a turisté hledají informace v průvodcích. Nyní došlo k významné změně. Díky rozšíření informačního systému můžeme historická data vsřebávat přímo u samotných památek.

Dvě nové tabule nahradily původní konstrukci v Jiráskových sadech. Foto (2x): Eva Švehlová

Na přelomu roku bylo po městě instalováno šest pultových informačních panelů a dvě informační tabule podle návrhů městského architekta Jaroslava Malého. Dvoujazyčné panely se základními informacemi o dané památce či lokalitě jsou doplněny fotografiemi a mapou, kde se nacházejí, kontaktem na nové informační centrum a QR kódem odkazujícím na web pozneprijibram.cz.

Vzhledem k významu lokalit z pohledu historie, architektury či života ve městě nabízejí panely ucelenější záběr informací o daném místě, jeho historii či lokálních zajímavostech. Panely najdete u kostela sv. Jakuba na náměstí T. G. Masaryka, u Zámečku-Ernestina, poblíž Arnoštových sadů, v Jiráskových sadech, na rohu ulic V Brance a Dlouhé, u Kulturního domu a u vstupu na hřbitov z parku V Zátíší.

Nové stojany jsou stejně jako turistické rozcestníky zpracované ve vizuálním stylu města. Kromě výše uvedených panelů došlo k úpravám informačního systému i v dalších lokalitách. Na Svaté Hoře je nová infografika s ohledem na ostatní informační panely v místě zasazena do původního orientačního systému. V oblasti Březových Hor bylo pro umístění informací o lokalitě využito nově upraveného prostoru Nad Haldou.

„Rozšíření informačního systému je velkým přínosem v oblasti turismu. Rád bych tímto poděkoval Haně Ročňákové, Věře Smolové, Ireně

Jeden z nových panelů informuje o náměstí T. G. Masaryka.

Michalové a Josefu Velflovi za spolupráci na přípravě obsahu informačních panelů. Dalším brzkým krokem v nabídce turistům bude přestěhování informačního centra do Pražské ulice, kterého se dočkáme v průběhu několika týdnů,“ doplnil informace starosta Jan Konvalinka.

Na projekt rozšíření informačního systému, který vyšel na 200 190 korun, byla poskytnuta dotace z Programu na podporu informačních center Středočeského kraje pro rok 2020 ve výši 100 000 korun.

■ **Eva Švehlová**
Městský úřad Příbram

Hermínu Týrlovou připomíná pamětní deska na špatném domě

Minulý Kahan připomínal 120. výročí narození příbramské rodačky Hermíny Týrlové. V této souvislosti se na redakci obrátila Věra Smolová, vedoucí SOA v Praze – SOKA Příbram, s informací, že na Březových Horách je chybně umístěna pamětní deska (nyní na č. p. 240) této významné osobnosti českého animovaného filmu.

Se zjištěním, že pamětní deska Hermíny Týrlové se nachází na špatném domě, přišel regionální badatel Petr Pastyrik, který kontaktoval Věru Smolovou. Ta s kolegyní Kateřinou Jobekovou vše ověřila na základě dostupných pramenů. „V duplikátu matriky je u Hermíny narození č. p. 128, nyní Rožmitálská, rohový dům. V čísle popisném 128 v Rožmitálské býval hostinec Jelínkových a pak koloniál Glücklichových. Je pravděpodobné, že nějaká místnost v tomto velkém domě Glücklichovi pronajímali jako byty,“ vysvětlila Věra Smolová.

Ostatní sourozenci Hermíny Týrlové se narodili v různých domech. „To bývalo naprosto typické. Rodina chudého haviře bez vlastního domu se stěhovala několikrát za život,“ upozornila Věra Smolová s tím, že v č. p. 240 bydlel až

Hermínin bratr Alois (narozen 1891) s rodinou. V roce 1921 jej zde zachytilo sčítání lidu. Podle zjištění příbramského archivu se v inkriminovaných letech čísla popisná v současné Rožmitálské ulici už neměnila. Na základě dostupných informací je tedy pravděpodobné, že se pamětní deska nachází na chybném domě.

Desku na dům č. 240 umístila před přibližně dvaceti lety Společnost občanů a přátel Březových Hor. „Archivní zápisy naznačují, že se Hermína Týrlová narodila opravdu v jiném domě. Jisté však je, že v domě s pamětní deskou prožila paní Týrlová své dětství, což nám před dvaceti lety jednoznačně potvrdila její neteř paní Hermína Cafourková, která tuto pamětní desku připravenou Společností občanů a přátel Březových Hor spoluodhalovala,“

vysvětlil předseda březohorské společnosti Jiří Schmidt. Podle něj také další tehdy ještě žijící přátelé Hermíny Týrlové z Březových Hor potvrdili, že oceňovaná autorka mluvila o č. p. 240 jako o svém rodném domě. „V této době určitě nepřichází v úvahu přemístění pamětní desky na nějaký jiný dům. Další bádání v matričních zápisech - zejména církevních - možná pomohou při řešení této historické hádanky,“ doplnil Jiří Schmidt. Na lednovém jednání se bude záležitostí zabývat Kulturní, letopisecká a památková komise.

■ **Stanislav D. Břeň**

„To nebyl pouhý školní zpěv, ale opravdový koncert,“ psaly noviny o prvním vystoupení Vepřekova sboru

Do Příbrami utekl před německými okupanty. Zapojil se do zdejšího kulturního života a už po pár měsících představil příbramské veřejnosti divčí pěvecký sbor. „Písně zněly sytě, rytmicky i dynamicky velmi přesně a krásně, vokalizace byla dokonalá,“ psal o prvním koncertu časopis Horymír. Antonín Vepřek se okamžitě stal symbolem příbramské hudby. A jeho odkaz přetrval do dnešních dní.

Antonín Vepřek

První housle dostal od svého tatínka v osmi letech. Ukázalo se, že Antonína Vepřeka bude hudba provázet po celý život. Jeho kroky vedly na učitelský ústav v Kutné Hoře. Stále více ho fascinoval sborový zpěv. Po maturitě a vojenské službě působil jako učitel na Lito-

měřicku, kde využíval všech možností, které se mu k dirigování nabízely. Přichází však rok 1938. Německé jednotky obsazují pohraničí a čeští obyvatelé utíkají. Mezi nimi i Antonín Vepřek s manželkou a dcerou. Zamíří do Kladna a odtud do Příbrami.

Nebyla to náhoda. Vepřekův věhlas dávno překročil hranice litoměřického kraje a hudební život měl v hornické Příbrami bohatou tradici. Pozvání na sebe nenechal dlouho čekat. Vepřek se stal violoncellistou Příbramské filharmonie, členem klavírního tria a dirigentem pěveckého sboru Lumír-Dobromila. A především uskutečnil svůj dlouhodobý sen: v červnu 1939 veřejnosti představil pěvecký sbor žákůň měšťanské školy. Sboru však chyběl ideální prostor, ve kterém by mohl zkoušet i vystupovat.

Díky školské reformě z roku 1953 se bývalá reálka proměnila v jedenáctiletou střední školu (dnešní ZŠ Jiráskovy sady). Zdejší kaple byla přestavěna na aulu, čímž vznikl sál s vynikající akustikou. „K aule patřil malý kabinet, kde děda doslova kaligraficky vytvářel notové zápisy písní,“ vzpomíná vnučka Dana Štefanová. „Byly to rozměrné plachty balicího papíru, na které bylo dobře vidět až ze třetí řady.“

Coby ředitel školy tu byl skoro jako doma, rád proto chodíval hledat klid na Svatou Horu. „Cestou se často zastavoval, pozoroval město pod sebou a hlavou mu běžely myšlenky na zvelebení školy nebo na to, kam vyjede se svým dětským sborem,“ líčí Dana Štefanová. „Když mě brávil s sebou, vždy mě nabádal, abych zhluboka dýchala, protože vzduch na Svaté Hoře je skoro horský.“

Sbor sklízěl úspěchy na soutěžích, nahrával pro rozhlas a pořádal mnoho koncertů. Získal stálou klavíristku, talentovanou profesorku hudební školy Jiřinu Mandovou. Repertoár národních písní nahradily koncertní kompozice. Do důchodu odešel Antonín Vepřek v roce 1971. Nadále však pokračoval ve výuce hudební výchovy a řízení sboru, které za něj stále více přebíral jeho syn Vladimír. Antonín Vepřek zemřel 13. ledna 1978.

■ Václav Bešťák

Po stopách Antonína Vepřeka

AULA (ZŠ JIRÁSKOVY SADY)

Aula vznikla přestavěním kaple státní reálky a stala se místem zkoušek i koncertů sboru Antonína Vepřeka. Během vánočních koncertů ji vždy zdobily dva obrovské smrky.

SVATÁ HORA

Při pravidelných procházkách chodil Antonín Vepřek postranními cestami. S oblibou navštěvoval Toufarovu louku, odkud pozoroval město pod sebou i panorama Brd.

VINOHRADY

Na Vinohrady, dnešní Komenského náměstí, chodil venčit psy. „Boxer Dyk jednou přivlekl dědu potlučeného. Místo ukázněné procházky pronásledoval kočku,“ vzpomíná vnučka.

HŘBITOV

Místem odpočinku Antonína Vepřeka, jeho ženy Emílie a synů Lumíra a Vladimíra je hřbitov Na Hvězdičce. Výročí úmrtí si tu dodnes připomínají bývalí členové sboru.

■ Foto: Karolína Ketmanová

Valle di Ledro: Historie, turistika, sport i česká stopa

Příbram má hned několik partnerských měst. S Valle di Ledro v Itálii nás pojí část společné historie i turistické návštěvy v současnosti. Následující text z velké části od přátel z Valle di Ledro je rovněž pozvánkou k návštěvě tohoto krásného údolí. Nevíme, jestli v roce 2021 budeme cestovat bez omezení, pozvání Ledrenských je však trvalé.

Celkový pohled na údolí.

Foto: Robert Vuilleumier

Údolí Valle di Ledro se nachází na severu Itálie v jihozápadní části provincie Trentino na hranici s Lombardií. Je vzdálené necelých 60 kilometrů od Trenta, hlavního města provincie Trentino, které je známé tím, že se zde v 16. století konal Tridentický koncil. Do Valle di Ledra se snadno dostanete autem či vlakem (železniční stanice Trento a Rovereto) a autobusem.

UŽ PŘED PĚTI TISÍCILETÍMI

Valle di Ledro leží v údolí mezi jezery Garda (největší jezero v Itálii) a Idro. Za sebou má bohatou historii. V roce 1927 byly ve východní části jezera Garda objeveny pozůstatky domů na kůlech, které jsou důkazem, že člověk osídlil toto území před více než 5000 lety. Zbytky obydlí ukrývaly mnoho pokladů - šperků (některé byly zhotoveny z baltského jantaru) a předmětů denní potřeby, které jsou dnes uloženy v místním muzeu a jsou uvedeny na seznamu památek světového dědictví UNESCO.

Valle di Ledro se vyznačuje specifickým klimatem, od vysokohorského až po středozemní, a to díky své poloze, která se pohybuje od nadmořské výšky 60 metrů až po více než 2000 metrů nad mořem. I místní fauna a flóra jsou

velmi specifické. Průsmyk Tremalzo je např. známý díky migraci stěhovavých ptáků ze střední Evropy. Nachází se zde centrum pro kroužkování ptáků organizované místním muzeem, které se zabývá studiem ptačí migrace. V posled-

Valle di Ledro patří mezi deset turisticky nejnavštěvovanějších prázdninových destinací v oblasti Trentino.

ních letech se průsmyk stal rovněž jednou z hlavních turistických atrakcí, a to díky překrásnému výhledu táhnoucímu se od jezera Garda přes Apeniny až po vysoké alpské vrcholky západního Trentina.

MNOHO SE TOČÍ KOLEM JEZERA

Valle di Ledro se stává vyhledávanou turistickou destinací a přitahuje turisty z celé Itálie či Evropy, kteří si čím dál častěji volí ledrenské údolí za cíl svých dovolených. Ne náhodou patří Valle di Ledro mezi prvních deset turistických nejnavštěvovanějších prázdninových destinací v oblasti Trentino. Turismus v ledrenském údolí je vhodný pro aktivní dovolenou, ke které patří různé outdoorové aktivity, i pro relaxační pobyty. Velikou výhodou představuje jezero, které je centrem mnoha sportovních aktivit jako plavání, jachting, jízda na kánoji či na paddleboardu.

Mnoho z místních obyvatel i turistů se věnuje běhání a cyklistice. Vyhledávané bývají také adrenalinové zážitky jako paragliding či canyoning. Valle di Ledro často hostí významná sportovní klání, např. mistrovství Itálie v kanoistice, Ledro Skyrace, Ledro Running či Ledro Trentino Trail. Jednou z výrazných postav zdejší sportovní scény je běžec na lyžích Federico Pellegrino (mistr světa a stříbrný medailista z olympijských her v roce 2018 v běhu na lyžích) a běžec na střední tratě Yeman Crippa.

Za návštěvu stojí také údolí Valle di Concei, ve kterém naleznete malý tematický park oblíbený zejména rodinami s dětmi. Obdivovat zde můžete desítky dřevěných soch zhotovených místními umělci ze sdružení LederLegn, které jsou v parku volně rozmístěné. Všechny jsou inspirované legendou o víle Gavardině.

Další nabídkou na intenzivní kulturní zážitek je Ledro Land Art, umělecký park umístěný v lesní oblasti Pur, ve kterém je možné si prohlédnout desítky uměleckých děl zhotovených z přírodních materiálů. Každým rokem přibývají dvě až tři nová díla. Nelze také opomenout dva kostely v Tiarno di Sopra a Tiarno di Sotto, které jsou známé vzácnými freskami a malbami ze 16. století a oltářním obrazem od Tintoretta. Zvonice ve vesnici Tiarno di Sotto patří mezi nejvyšší v Itálii.

KUCHYNĚ I S KNEDLÍKY NEBO POLENTOU

Lákadlem pro turisty jsou zdejší restaurace, které nabízejí italskou kuchyni, ale také některá česká a moravská jídla. Recepty na ně si předkové současných obyvatel údolí přivezli z Čech, kam se byli v době 1. světové války nuceni vystěhovat, aby se vyhnuli blížící se frontě. Ochutnat můžete houskový knedlík, bramborovou polentu a mnohé jiné. Během první světové války patřilo údolí Valle di Ledro

Valle di Concei.

Foto: Robert Vuilleumier

Při návštěvě si nenechte ujít

- Květen:** Květinová slavnost v Dromae
- Srpen:** Noc v domku na kůlech - soutěž s možností vyhrát přespaní v domku jako člověk z doby bronzové
- Září:** Svátek sv. Michala s přehlídkou dobytka z celého údolí
- Prosinec:** Vánoční trhy inspirované postavou Bernarda Gilliho, obra, který žil v 18. století, měřil 2,6 metru a během svého života navštívil mnohé panovnické dvory v Evropě.

Spolupráci betlémářů nezastavila ani koronakrize

Region Valle di Ledro nepojí s Příbramí pouze osud vyhnanců za 1. světové války, ale i tradice betlémářství. Letos se do spolupráce zapojily i děti, a to v rámci výtvarné soutěže.

Pokud nahlédnete okny do kaple v Brodě, spatříte české i italské betlémy. Foto: Josef Hovorka

Čtvrtým rokem tradice adventu a Vánoc v Česku a Ledru přibližuje projekt betlémářů z Příbrami a Valle di Ledro. O uplynulých svátcích byly představeny betlémy nejen

z Česka a Itálie, ale děti se také mohly zapojit do výtvarné soutěže. Konkrétně šlo o 80 žáků z Příbrami, Buštěhradu, Chyňavy, Prahy a italského Ledra.

Byly to právě dopisy a obrázky, které i během 1. světové války pomáhaly šířit naději a porozumění ve válčící Evropě. Podobně je tomu dnes, kdy je nejen Evropa zasažena koronakrizí a i kreslený pohled může pomoci a potěšit obyvatele daných měst v nelehké době. „Naši žáci nakreslili obrázky, ve kterých nalezneme Ježíška, anděla s pastýři nebo zimní krajinu v ledrenském údolí,“ řekla učitelka Serena Mora z Molini di Ledro. Výstava vánočních obrázků dětí je umístěna v blízkosti svatohorského betlému na Svaté Hoře. V části Příbram-Brod jsou betlémy z Česka a Itálie k vidění v oknech kaple. Obě výstavy probíhají až do 2. února 2021.

V Itálii, kde kolem roku 1233 svatý František z Assisi založil tradici stavění betlémů, jsou „il Presepe“ (jesličky) důležitější než vánoční stromek. V jižní Itálii především v okolí Neapole nalezneme mezi figurkami dokonce i současné osobnosti, a tak nemůže chybět třeba Diego Maradona nebo v letošním roce pastýři, kteří mají roušku přes ústa. V severní Itálii nalezneme klasické figurky, které známe z Česka. Důraz se klade především na tradiční sestavení betlému, kde nechybí celé vesnice obklopené horami se skutečným pískem nebo s tekoucí vodou.

■ **Josef Hovorka**
koordinátor projektu

k Jižnímu Tyrolsku, které spadalo pod tehdejší Rakousko-Uhersko. Jakmile v květnu roku 1915 Itálie vstoupila do války, údolí Valle di Ledro se stalo jižní rakousko-uherskou obrannou linií, a proto se rakouští vojenští velitelé rozhodli evakuovat veškeré civilní obyvatelstvo, jež bylo následně přesunuto do vnitřních částí říše, mimo jiné do Čech a Moravy. Civilní obyvatelstvo, převážně ženy, starší osoby a děti, bylo rozděleno do skupin, které byly přiděleny jednotlivým obcím. O rok dříve, tedy v roce 1914, byli muži ve věku 16 až 50 let odvedeni, zařazeni do rakousko-uherské armády a vysláni zejména na východní frontu do Haliče, aby bojovali proti ruské armádě. Po počátečních obtížích způsobených především

rozdílností jazyka a obou kultur a také kvůli obtížné situaci, ve které žili i sami obyvatelé vybraných českých a moravských měst a obcí, se ledrenské rodiny postupně začaly začleňovat do těch českých. Když pak po čtyřech letech společného soužití nastal okamžik loučení, bylo prolito mnoho slz. Jako vzpomínka na tyto smutné roky a s cílem znovu navázat styky s českými přáteli byla v roce 2008 ve Valle di Ledro sepsána dohoda o partnerství mezi šesti obcemi z Valle di Ledro a osmi českými obcemi vybranými mezi mnoha z těch, které za 1. světové války hostily ledrenské uprchlíky.

Jedná se o obce Buštěhrad, Chyňava, Doksy, Milín, Nový Knín, Příbram, Ptice a Všeň. Zejména v okrese Příbram bylo mnoho početných skupin ledrenských uprchlíků, a to celkem 683 osob rozdělených do rodin v Příbrami, Březových Horách, Milíně, Novém Kníně a v dalších okolních obcích. V roce 2009 byl v bazilice na Svaté Hoře, za přítomnosti starostů partnerských měst a asi pěti set ledrenských obyvatel a více než tisíce českých přátel, odhalen pomník z bronzy a žuly na památku více než čtyř set ledrenských obyvatel, kteří odpočívají na českých a moravských hřbitvech. Od té doby partnerské obce vyvíjejí velkou iniciativu především v oblasti kultury a školství. Po městě Příbram byla ve Valle di Ledro pojmenována jedna z ulic poblíž jezera v obci Pieve.

STĚ VÝROČÍ NÁVRATU

V roce 2018 jsme si připomněli 100. výročí návratu válečných uprchlíků zpět do vlasti. Doba, která mezitím uplynula, je přece jen dlouhá a tento náš společný příběh by mohl být snadno zapomenut. Chtěli bychom, aby žil dál. Proto v roce 2018 město s pomocí Věry Smolové a pracovnicí Knihovny Jana Drdy připravilo literárně-výtvarnou soutěž pro žáky příbramských základních a středních škol. Děti se mohly seznámit s událostmi, kterými jejich město před oněmi sto lety žilo, a vcítit se do osudů italských

Příbram zde má svou ulici. Foto: Jan Konvalinka

děti. Svoje dojmy vyjádřily v povídkách a kresbách, které byly otištěny ve sborníku Memoria Viva - Živé vzpomínky. Sborník byl poté darován obyvatelům Valle di Ledro, kteří navštívili Příbram v dubnu 2018.

Velmi živá je spolupráce ZŠ 28. října se školou ve Valle di Ledro. Příbramské děti navštívily svoje italské kamarády v červnu 2019, seznámily se s místní historií a přírodou a poznaly nové přátele. Spolupráce probíhá také mezi betlémáři z obou obcí a díky tomu můžete v posledních několika letech na Svaté Hoře o vánočních svátcích obdivovat betlémy z Valle di Ledro. Přátelství našich obcí bude věnována také část nového odpočinkového parku kolem Čekalíkovského rybníka, který by měl být pro veřejnost zpřístupněn nejspíše v roce 2022.

■ **Podrobnosti o Valle di Ledro najdete na webu vallediledro.com.**

Jak žijí Ledrenští

Ekonomika v údolí Valle di Ledro je založená především na cestovním ruchu s významnou vazbou na zemědělství, řemeslnou výrobu, drobný průmysl, obchod a služby. Celé území spadá pod společnou místní samosprávu, která vznikla před deseti lety sloučením šesti obcí: Bezzecca, Concei, Molina di Ledro, Pieve di Ledro, Tiarno di Sopra a Tiarno di Sotto. Současným starostou je Renato Girardi, jenž byl nedávno znovu zvolen do této funkce. Valle di Ledro má přibližně 5600 obyvatel.

V obci funguje mateřská škola (pro děti do 6 let), 1. stupeň základní školy (6-11 let) a 2. stupeň základní školy (11-14 let). Studenti navštěvující střední školy (technického charakteru či gymnázia) dojíždějí do městečka Riva del Garda, které je vzdálené 15 km. Univerzity se pak nacházejí v Trentu (54 km), Veroně, Padově, Benátkách, Boloni, Parmě, Brescii či v Miláně.

Noční dobou od loupežníků zavražděn

Kriminální příběh z roku 1834 popisovaný v následujícím článku se odehrál sice v Březnici, ale současným slovníkem bychom řekli, že měl celoregionální kontext. Pachatelé a spolupachatelé pocházeli z Příbrami, Březových Hor i Dubna a případu se věnovaly soudy v Písku a Praze.

Pohled na Březnici. Kostel sv. Ignáce a Františka Xaverského s farou přiléhající k presbytáři a se zahradou se nachází uprostřed snímku. Za silnici teče říčka Skalice.

Foto: SOKA Příbram

Dne 2. dubna 1834 v pět hodin ráno zpozoroval Josef Nadek, čeledín březnického faráře Josefa Vacovského, že dveře do fary č. p. 81 jsou otevřené a okno do farářova bytu je vylomeno. Vyburoval všechny členy farářovy domácnosti, kteří přiběhli do farářovy ložnice.

Farář ležel na železné posteli a hlavu měl zamotanou do svého těžkého kabátu a do polštářů. Ruce a nohy měl svázané a přivázané k nohám postele a byl mrtvý. V ložnici bylo všechno přeházeno, skříňně byly vypáčeny. Členové farářovy domácnosti si všimli, že chybí stříbrné lžičky a farářova stříbrná tabatěrka, zlaté hodinky, prsten a asi 100 zlatých v hotovosti. Pod vypáčeným oknem a v zahradě byly nalezeny otisky bot a v zahradě ležely hůl a obušek.

MUŽ UČENÝ, RÁZNÝ A ODHODLANÝ

Farář Josef Vacovský se narodil v Klatovech 15. dubna 1783. Roku 1806 byl vysvěcen na kněze a stal se profesorem pastorače v Českých Budějovicích. Březnickým farářem byl ustanoven roku 1821. Byl to muž učený, rázný a odhodlaný, dobrého srdce a pevných zásad. Dal opravit březnický kostel, uspořádal obsáhlý farní archiv, a když v roce 1833 řádila na Březnicku zhoubná cholera, obsluhoval nemocné a rozdával léky.

Podle pitevního nálezu zemřel na zadušení a mrtvici. Byl pohřben 7. dubna 1834 na březnickém hřbitově, poblíž hrobky hrabat z Kolowrat - těsně u zdi kostela sv. Rocha vedle dveří do sakristie. Na jeho kamenném náhrobníku byl verš ze Starého zákona: „*Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše zabít nemohou.*“ Jeho

náhrobek se na hřbitově nacházel ještě na konci 60. let 20. století.

Hned po nález jeho těla začalo vyšetřování. Ukázalo se, že „zpuštělý“ člověk Matěj Muláček v inkriminované noc z 1. na 2. dubna 1834 odešel asi v devět hodin večer z domu a vzal s sebou pytel a hůl. Vrátil se teprve ve čtyři hodiny ráno, a zase utekl, jakmile slyšel o farářově vraždě. Když ho chytili, dopravili ho ke kriminálnímu soudu v Písku. Svou účast na zločinu popíral s tím, že té noci kradl ve Vacíkově. Zůstal ve vazbě, v níž zemřel před uzavřením vyšetřování 1. září 1837.

Pod vypáčeným oknem a v zahradě byly nalezeny otisky bot a v zahradě ležely hůl a obušek.

”

NA VZDÁLENOSTI NEZÁLEŽÍ

Březnický kaplan Matěj Prokopec vyšetřujícímu řekl, že před časem ve zlém odešel ze služby na faře čeledín Josef Kallát z Dubna, protože ho farář Vacovský přistihl při krádeži obilí. Další

svědci uvedli, že Kalláta viděli, jak 7. dubna 1834 nakupoval na trhu v Příbrami různé zboží. Důkazy o spáchání vraždy proti němu ale chyběly a vyšetřování uvízlo. Do Březnice to je z Dubna 24 km, a i když byli lidé zvyklí chodit pěšky, pachatel se hledal spíš v blízkém okolí.

Až začátkem ledna 1835 byl prácheňskému krajskému úřadu v Písku doručen anonymní dopis s udáním, že 2. dubna 1834 přišel žid Kubiček, jinak Jakub Schwarz z Dubna, k jednomu tamějšímu občanu a světil mu, že Josef Kallát a další dva muži šli předešlého dne krást na březnickou faru a že mu nevrátili šaty, které jim před časem půjčil „na maškaru“. A že u něj Kallát včera (1. dubna) byl až do deseti hodin večer, pak odešel, a vrátil se do Dubna až druhý den večer.

Nová vyšetřovací komise vyslechla také truhláře J. Vavřince, který vypověděl, že k němu čtyři nebo pět dnů po vraždě přišel jeho švagr Matěj Míka z Dubna. Řekl, že ví, kdo tu vraždu spáchal, ale odmítl prozradit, kdo to byl. Vavřinec se proto v Příbrami sešel s Míkovou manželkou Kateřinou, která mu řekla, že k nim Kubiček přišel druhý den po vraždě a ustrašeně vypravoval, že Josef Kallát, jeden horník a ještě jeden muž šli krást do březnické fary a že má strach, protože jim půjčil šaty k rejci v maskách.

ŠPATNĚ ŽIJEŠ, JÁ VÍM O TISÍCÍCH

Kubiček byl zatčen a přiznal, že k němu Kallát přišel asi čtyři týdny před vraždou faráře a řekl mu: „*Ty tak špatně žiješ, já ti pomohu, já vím o tisících.*“ Asi tři týdny před vraždou k němu do krámu vstoupil cizí člověk a koupil si maso.

KALENDÁRIUM

9. února 1971

Byla v Domě kultury zahájena třídenní celostátní jarní konference zlepšovatelů a vynálezců.

10. února 1881

Na Březových Horách byl otevřen poštovní úřad.

21. února 1911

Středočeská banka v Příbrami otevřela svoji provozovnu pro veřejnost.

22. února 1891

Byla rozprášena tajná noční schůze sociální demokracie v Příbrami.

24. února 1871

Narodil se v Příbrami Hanuš Hackenschmied, překladatel a malíř.

26. února 1851

Na dole Vojtěch došlo k závalu, ve kterém zahynuli čtyři horníci.

26. února 1921

Karel Farský, později první patriarcha Československé církve (husitské), navštívil Příbram a absolvoval několik bouřlivých setkání s občany.

27. února 1921

V Příbrami se konal druhý ročník závodu v přespolním běhu na 7500 metrů, pořádaný S. K. Příbram, který vedl ulicemi města.

28. února 1871

Zemřel Alois Lill z Lilienbachu, mj. ředitel báňského závodu v Příbrami.

28. února 1861

Skupina březohorských občanů využila uvolnění politické situace a požádala o obnovení činnosti čtenářského spolku.

■ Daniel Doležal

Státní oblastní archiv v Praze

Za chvíli po něm přišel Kallát a řekl, že to byl horník Jan Valta z Příbrami. Valta se ke Kubíčkovovi za několik dní vrátil a zpravil ho o zamýšlené krádeži v Březnici.

Po Velikonocích, v úterý 1. dubna 1834 odpoledne, přišli do Kubíčkovy kořalny lidé zčásti v maskách, v nichž podle tehdejšího zvyku chodili po vesnici. Byl mezi nimi i Kallát. Měl na sobě kabát vypůjčený od Kubíčka, kterému večer řekl, ať jde krást do Březnice s ním. Kubíček odmítl, a tak mu Kallát pohrozil, že když je prozradí, vrazí mu do těla nůž.

Druhý den v poledne potkal Kubíček Kallátu na silnici. Kallát vytáhl z kapsy balíček, v němž byly tři malé a velké stříbrné lžice a nabízel mu je ke koupi. Kubíček mu řekl: „*Já nekoupím ničeho, já vím, co se v Březnici stalo.*“ Šel domů, kam za ním Kallát přišel a chtěl mu lžice darovat, Kubíček je ale nepřijal. Později přiznal, že 7. září 1834 potkal cestou z Příbrami Valtu hádajícího se s Kallátem, který řekl: „*Nebojím se tebe, ani Uhra, ani Boudy.*“

KALLÁT A VALTA ZATČENÍ

Kallátova sestra Anna Pilousová potvrdila Kubíčkovu výpověď ohledně bratrových příchoďů a odchodů v době vraždy. Vyšetřující se odebrali do Příbrami a nechali zatknout jak Josefa Kallátu, tak horníka Jana Valtu, který tvrdil, že byl 1. a 2. dubna 1834 nemocen a že to hlásil představenému Eškovi. Ten vypověděl, že Jan Valta nebyl v práci od 29. března do 17. dubna 1834.

Oba obvinění zapírali. Poněvadž byl Josef Kallát dobříšským poddaným a Jan Valta patřil k městu Příbrami (Březové Hory ještě nebyly samostatným městem), c. a k. apelační soud v Praze delegoval 10. března 1835 další vyšetřování kriminálnímu soudu v Písku.

Teprve 8. listopadu 1835 zaslal pražský kriminální soud píseckému svědeckou výpověď chlapce Františka Boudy. Uvedl, že jeho otčím a obuvník Václav Losovský bydlící v Bohutíně šel 31. března 1834 na Březové Hory a poručil mu, aby tam za ním přišel k horníku Janu Valtovi. František Bouda tam slyšel, jak Valta, další horník Václav Uher a jeho otčím říkají: „*To budeme šťastní, jestli se nám to povede.*“ Pak Valta zvolal: „*Vokatej (to byl čeledín Kallát - pozn. red.), jen pojď ven.*“ Z postele vylezl muž a Losovský mu řekl, aby se nebál, že to je jen jeho chlapec. Pak mluvili o zamýšlené krádeži a poslali chlapce domů. Otčím Losovský přišel domů až 2. dubna 1834 v deset hodin dopoledne, byl rozčilený, chvíli spal, pak ukazoval dětem mnoho zlatníků a dvacetníků a Františkovi dal pětizlatovou bankovku, kterou mu zase vzal. Po několika dnech předváděl dětem stříbrnou tabatěrku a vyšivané šle a říkal jim, že to má od březnického faráře. Losovský byl zatčen až 5. března 1836 a 16. září 1837 ve vyšetřovací vazbě zemřel.

V HRŮZE UTÍKAL AŽ K PŘÍBRAMI

Dne 21. prosince 1835 poslal pražský kriminální soud píseckému soudu svědectví trestance Martina Štěpánka, který tam byl pro krádež nedávno odsouzen na čtyři roky a dobrovolně vypověděl, že byl o Velikonocích 1834 v březnickém hostinci, kam tehdy přišli jeho známí Valta a Kallát asi v půl desáté večer. Valta ho požádal, aby mu pomohl něco odnést. Když při-

šli na náměstí a Valta mu řekl, že jdou na zdejšího faráře, aby mu vzali peníze, chtěl odejít. Valta vytáhl nůž a řekl, že když s nimi nepůjde, vrazí mu ho do těla. Štěpánek odmítl jít do fary a Valta mu přikázal hlídat venku. Když přišli k potoku Skalici tekoucímu za farou, připojili se k nim dva muži. Všichni (Valta, Muláček, Kallát, Uher a Losovský) odešli k zadní zdi farní zahrady. Valta pomohl přes zeď Kallátovi, který zevnitř otevřel zahradní dvířka, jimiž se vplížili do zahrady. Štěpánkovi Valta poručil, aby zapísal, kdyby slyšel něco podezřelého. Štěpánek tam stál asi půl hodiny. Pak ho přepadla hrůza, sebral se a utíkal až k Příbrami.

O loupežné vraždě se Štěpánek dozvěděl až po několika týdnech. V létě se sešel s Valtou na jarmarku ve Vodňanech a chtěl podíl z uloupených věcí, ale Valta mu řekl, že tenkrát odešli s nepořízenou. Od té doby se neviděli. Štěpánek zemřel v pražské trestnici 21. března 1837.

Kallát a Valta si měli trest odsedět na Špilberku. Dá se předpokládat, že pobyt ve vězení nepřežili.

ROZSUDEK PO TĚMĚŘ ČTYŘECH LETECH

Vyšetřování proti ještě žijícím Kallátovi, Valtovi, Uhrovi a také židovi Kubíčkovovi alias Jakubu Schwarzovi skončilo až 30. září 1837. Kriminální soud v Písku 16. prosince 1837 odsoudil Josefa Kallátu za loupežnou vraždu ke dvacetiletému žaláři. Od trestu smrti ho uchránilo to, že „*právní důkaz proti němu jen ze setkání se udání byl podán.*“ Jan Valta byl odsouzen k patnáctiletému těžkému žaláři. Žid Jakub Schwarz byl pro „*nadržování zločincům*“ odsouzen na dva měsíce žaláře a proti Václavu Uhrovi bylo vyšetřování pro nedostatek důkazů zastaveno, byl však odsouzen k úhradě nákladů vzniklých při vyšetřování.

C. k. odvolací hrdelní vrchní soud v Praze 24. ledna 1838 vyšetřování Josefa Kallátu, Jana Valtu a Václava Uhru pro zločin loupežného zabití z nedostatku právních důkazů zastavil. Vyměřené tresty Kallátovi a Valtovi však ponechal za zločin loupeže, Schwarzovi trest snížil na 14 dnů vězení. Tento rozsudek potvrdil 29. ledna 1838 apelační soud v Praze, který ještě nařídil, že Kallát a Valta mají uhradit škody vzniklé loupeží a náklady na hrdelní soud. Kallát a Valta si měli trest odsedět v brněnské nejprísnejší trestnici Špilberk. Dá se předpokládat, že ani oni pobyt ve vězení nepřežili.

■ Věra Smolová

SOA v Praze - SOKa Příbram

I letos se počítá se zachováním běžkařských tras

Již několik let město Příbram a Vojenské lesy a statky ČR spolupracují na tom, aby byly v zimním období zachovány části cest ve Středních Brdech bez údržby, nebo docházelo k prohrnování bez posypu. To vše platí samozřejmě za předpokladu, že napadne sníh a příslušné partie Brd mohou využívat běžkaři.

Pokud bude letos příroda k běžkařům i nadále shovívavá, tak by mohli využít zhruba 75 kilometrů cest v Brdech. V hřebenové oblasti Brd je možné využít tzv. Brdskou lyžařskou magistrálu ze Zaječova přes Dlouhý vrch, Hopák a Tok na Borské sedlo a dál až na Prahu a do Teslín a mnoho dalších cest, které na ně navazují. Týká se to například oblasti Třemošné, více naznačuje přiložená mapa, kterou si můžete stáhnout například na webech pibram.eu nebo pozejpibram.cz.

ODKUD DO BRD

Vhodnými východisky do Brd pro běžkaře jsou i letos Teslíny (710 m), Nepomuk (690 m), Láz (600 m), Bohutín (550 m), Příbram-Kozičín (600 m) a Příbram-Orlov (650 m), Obecnice (530 m) a Zaječov (520 m). Turisté i běžkaři mají v poslední době také značně zjednodušenou orientaci v Brdech. K někdejší lesním cestám přibýlo nejdříve standardní turistické značení a v létě 2020 ještě cykloturistické značky.

Oproti loňskému roku byly pro tuto zimní sezonu ohlášeny některé novinky:

LC Havelská: účelová komunikace je z důvodu aktuální potřeby odvozu dříví udržována v režimu „prohrnování bez posypu.“

LC U Rozhledny: vzhledem ke zpracování kůrovcové kalamity je komunikace udržována v režimu „prohrnování s posypem“ od Teslín přes Břízkovec směrem k Bělehradu.

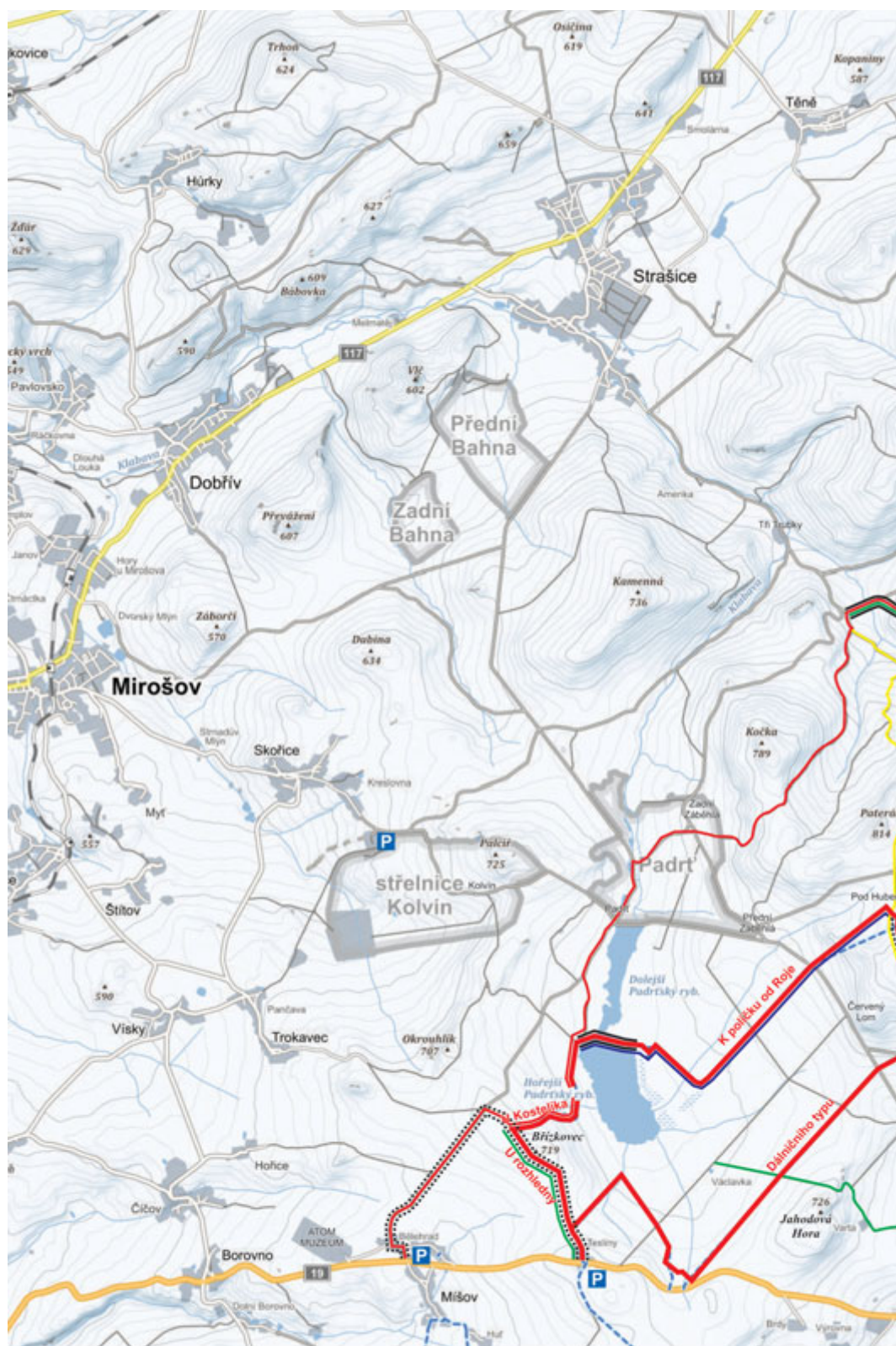
LC Klášterka a Korunská: tyto komunikace jsou udržovány v režimu „prohrnování bez posypu, v kritických částech s posypem.“

Vojenské lesy a statky ČR také informovaly, že vzhledem k probíhající kůrovcové kalamitě nelze hospodářskou činnost předem vymezit na určitá území. Za účelem včasné asanace kůrovcových stromů může vzniknout potřeba údržby komunikací i v rámci běžkařských tras.

PRAVIDLA PLATÍ I V ZIMĚ

I pro běžkující veřejnost platí základní pravidla pohybu v chráněné krajinné oblasti. Na území nejsou žádné odpadkové koše, proto by si návštěvníci měli z lesa odnést, co do něj vnesli. I v zimě platí zákaz rozdělávání ohňů a táboření (bivaky jsou povoleny). Část území je bývalým vojenským újezdem, v případě nálezů munice s ní tedy nemaniplujte a zavolejte Policii ČR. Na lesních cestách můžete potkat techniku, proto buďte opatrní. Pokud chcete zaparkovat v blízkosti CHKO, na webu brdy.ochranaprirody.cz najdete přehled parkovišť a takzvaných nástupních míst.

■ Stanislav D. Břeň

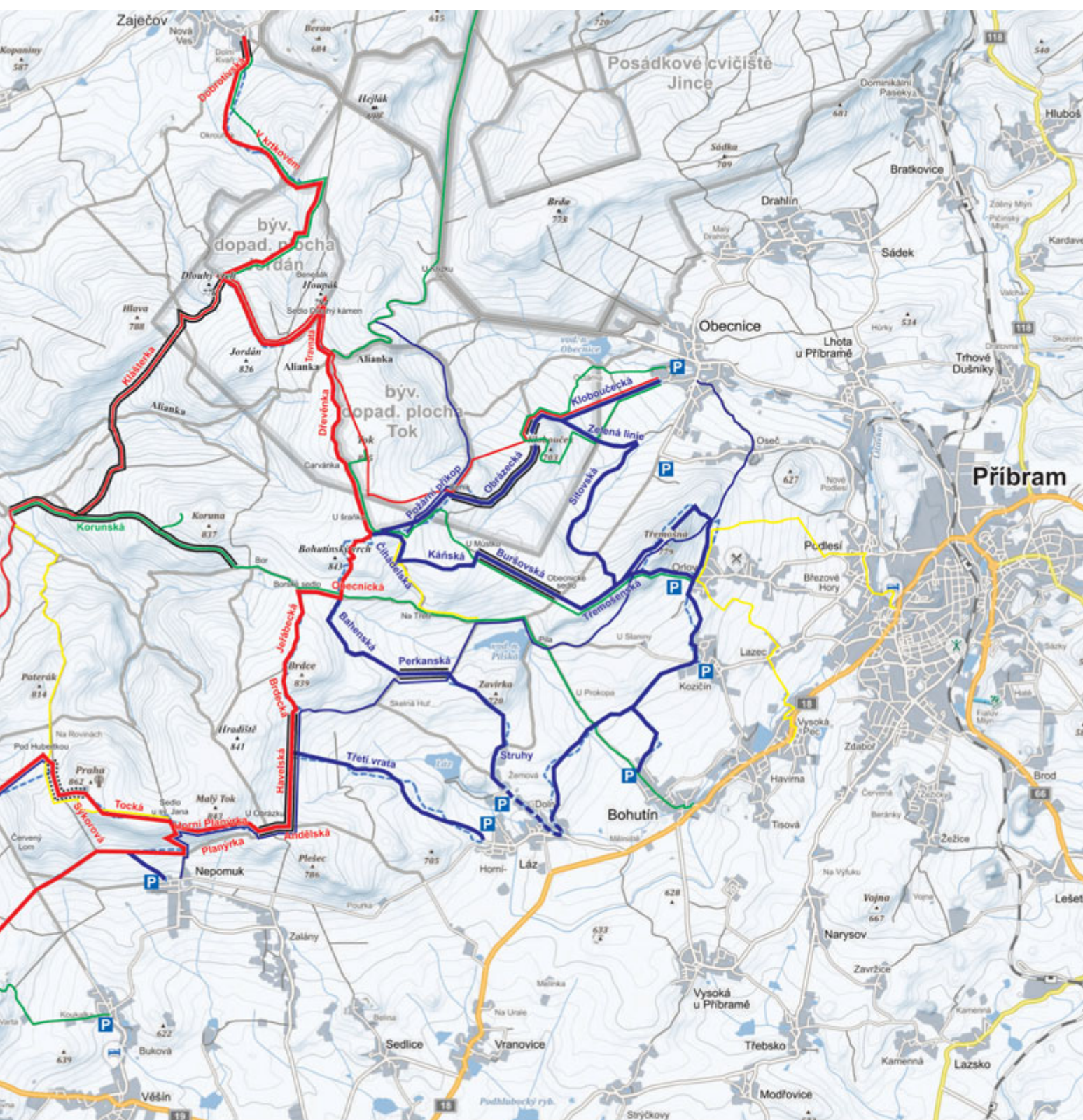
BĚŽKAŘSKÁ SEZONA 2020/2021
CESTY, KTERÉ NEBUDOU OŠETŘENY ZIMNÍ ÚDRŽBOU

Tras v Brdech

Mapa běžeckých tras je ke stažení také na poznepribram.cz nebo pribram.eu.

Repro: Kahan

Zdroj mapového podkladu: Mapy.cz.

	Brdská lyžařská magistrála		prohřmuto bez posypu		Cesty nedoporučené – nelze garantovat sjezdnost (prohřmované a sypané, příp. v dočasně nebo trvale nepřístupném území)
	okruhy a spojky na magistrálu z východisek (přerušovaná – komunikace v obci Láz)		prohřmuto bez posypu		Značené turistické cesty, navazující na doporučené lyžařské trasy
			prohřmuto s posypem		

Jezevčí skála bývala cílem výletů už za první republiky

Výletníky láká Jezevčí skála po dlouhá desetiletí. Vypíná se nad obcí Dobřív, která stojí za návštěvu zejména kvůli unikátnímu a stále funkčnímu vodnímu hamru.

Jezevčí skála nad obcí Dobřív.

Foto (2x): Jaroslav Hodrment

Jihovýchodně nad malebnou podbrdskou vesničkou Dobřív (zde řada roubených chalup, vodní hamr) se zvedá jeden z výrazných brdských vrchů zvaný Převážení (607 m). Z jeho vrcholové partie k východu pozvolna klesá prastarý kamenitý, převážně bukový háj. Ze západního svahu se naopak strmě zvedá romantická Jezevčí skála, kterou opravdu nelze přehlédnout.

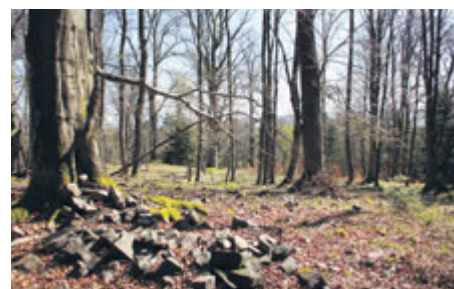
Jezevčí skálu ve skutečnosti tvoří pásmo skalisek, sjednocených severojižní osou, protkané břízami a pokroucenými borovicemi. Ve střední části jsou skaliska nejvyšší a nejmohutnější, a to zejména z pohledu od vrcholu Převážení.

Dvojruchol Jezevčí skály je rozštěpen úzkým průchozím koridorem. Ze severní části skaliska je pěkný pohled na Přírodní park Trhoň s Bábovkou (609 m) a Konesovým vrchem (590 m). Asi

kilometr severovýchodním směrem bychom odtud volným lesem dorazili do podobné, avšak rozsáhlejší a také velmi pěkné skalnaté lokality zvané Florián.

Na Jezevčí skálu se nejspíše vypravíme z obce Dobřív. Odtud naším směrem vede trasa žluté turistické značky. Asi 500 metrů od vstupu do lesa přejdeme můstek přes potok Kudibál. Od něj pokračujeme ještě asi 700 metrů, kde na výrazné křižovatce lesních cest odbočíme ze žluté vlevo a po nezpevněné a neznačené cestě stoupáme k vrcholu Převážení.

Na horizontu cesty budeme mít po pravé ruce vrchol Převážení a po levé straně z lesa vystoupí Jezevčí skála. Ta byla za první republiky (stejně jako nedaleký Florián) častým cílem výletů. A nelze se tomu divit. Jezevčí skála opravdu stojí za zhlédnutí.

Prastarý kamenitý, převážně bukový háj na vrcholu Převážení (607 m).

■ Jaroslav Hodrment

Zvířata k adopci

SPOLEK PRO KOČKU

Samsonka: asi čtyřměsíční černá kočička je kastrována a očkovaná. Také mazlivá a hravá.

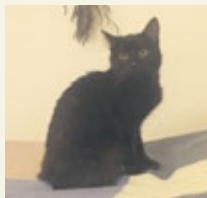
Inuška: přibližně čtyřměsíční hravá kočka černé barvy. Je kastrována a očkovaná.

Mahulena: zhruba čtyřměsíční černá kočička po kastraci a očkování. Ráda si hraje a mazlí se.

Více na tel. 773 982 827

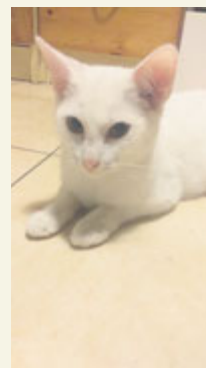
PŘÍBRAMSKÉ KOČKY

Calimero: zřejmě strádal venku delší dobu, protože v době odchytu byl velmi vyhublý. Vzpomínku na krušné časy má nejspíš stále v sobě silně uloženou, protože při krmení je první u jídla, na ostatní stále vrčí a běda, kdyby někdo jen prošel kolem jeho misky. Naopak - i po ostatních misky pěkně „vypucuje“, že by se nemusely ani umývat. Je to však velký mazel a těší se na nového pánička, který ho jistě nenechá o hladu.

Adélka: asi tříletá kastrována kočička. Je velmi přítulná, ráda sedí na klíně a mazlí se. Má však velký strach z cizích lidí, to se hned schová a z úkrytu vyleze, až odejdou. O společnost dalších koček nestojí, zřejmě chce mít pánička jen pro sebe.

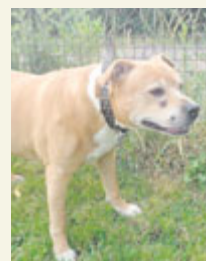
Mikulášek: je krásný bílý kocourek a na rozdíl od ostatních „běloušů“ slyší. Je to velký mazel, co chvíli si příběhne pro pohlázení, a navíc je to depozitní „taška“ - stará se totiž o všechny nové přírůstky do depozita.

Více na tel. 731 717 125 (Adélka) a 725 366 555 (Calimero, Mikulášek)

PSÍ ÚTULEK LAZEC

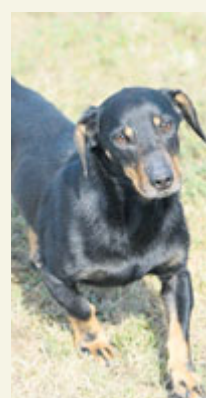
Ringo: asi dvouletý kříženec. Odchycen byl v pondělí 21. prosince v ulici S. K. Neumanna. Je to společenský a přítulný pes.

Árny: přibližně desetiletý kříženec staforda je přátelský k lidem; v loňském roce byl navenek uvezen v útulku v Lazci.

Kamil: zhruba pětiletý kříženec loveckého psa; aktivní a kontaktní pejsek vhodný k někomu, kdo s ním bude trávit hodně času.

Pišta: asi osmiletý hladkosrstý jezevčík, který je v útulku čtyři roky. Je to pejsek dominantní povahy a díky tomu byl již do útulku z adopce vrácen. Není vhodný k dětem ani k ostatním zvířecím mazlíčkům. Čeká na pánička, který si s ním poradí.

Více informací na utulekpribram.cz nebo tel. 777 705 616

POMUCKY: TILY, DIMAJ, ETS, ELSE, MENS	OSMIVESLICE (SLANG)	ZAKVILENI (RIDC)	1 DIL TAJENKY	ROZSUDEK	MIČ (SLOVENSKY)	OZNAČENÍ GRAMOFONOVÉ DESKY	ORGANIZACE PRO OSVOBOZENÍ PALESTINY (CES. ZKR)	ZÁRODEK	OPAK CHLADNA	POTLESK	ANGL. DAV	2 DIL TAJENKY	ANGLICKY JEDNA	ZNAMENÍ ZVĚROKRUHU
OTVOR VE ZDI											VZOREC NITRIDU TANTALU			
SPOJ VYTVORENY SVARENIM					CHEMICKY NARUSENY DEVČE (NAREČNĚ)									
ODBORNÍK						TAXA								
PLIČNÍ SKLIPEK						DAREBÁK		ČÁSTI RUKOU SLOVENSKY MIR					ZNAČKA BELGICKÉHO AUTA	KARETNÍ BARVA
	VRH	SEŠIT PRO SBIRKU ETIOP. SIDLO						OBORNĚ UČILISTĚ SKLON			INIC. KOVENSKÉHO SPOLEČENSKÉ HRY			
ŠLÁGR				AMILUV PŘÍTEL				NEVIDOMÁ DVOULETĚ OBLI SETĚ NA PODZIM						
VŮNĚ					PEVNÝ PODPALOVAC SNIZENY TON					NEMOC RTU				
DOMNĚNKA						ÚDER				NEZPEV. LEDOVCOVÉ USAZENINY DOMACKY METODĚJ				
	NĚM. ŘEKA	SLOVEN. OBĚD ZAKOK-TANI					EGYPTSKÁ ZŘICENINA						ZÁHADY	UCHO ZVĚRETE
			KONĚ (BASŇ)	OPUŠTĚN	KARETNÍ BARVA		MYSL	SPZ MĚLNÍK ZKR. ZDRAV. POJIŠTOVNÝ			TEL. SPOL. ECUADORU SPZ USTÍ NAD LABEM			
ANGL. SMYČKA				SPOJ NITÍ				ZDE				ZN. HLINIKU		
				ZN. VOLTAMPĚRU				SLEPIČÍ SLABIKA					INIC. HERCE CUPÁKA	
3. DIL TAJENKY														
MRAVOVĚDA						DOLE (ZAST.)							STŘEDOVÝKA ORGANIZACE REMESLNÍKU	

Vážení čtenáři, přinášíme vám pranostiku na měsíc únor.

Tajenka ze zpravodaje č. 1/2021: Teplý leden, k nouzi krok jen jeden. Knihu vyhrává Svatoslav Brynda. Blahopřejeme. Kniha je připravena v redakci k vyzvednutí.

Vyluštěnou tajenku můžete poslat e-mailem na adresu: kahan@pribram.eu. Čtenář/ka, jehož/jejíž správně vyluštěná tajenka bude doručena jako sedmá v pořadí, od nás dostane pěknou knihu.

PORTÁL OBČANA

Spustili jsme portál občana města Příbram

portalobcana.pribram.eu

Neřešte úřední hodiny, nečekejte frontu u přepážky na úřadě. **24** hodin denně, **7** dní v týdnu je pro vás připravený náš městský úřad online.

Co vám portál přinese?

Vaše data

Vyřešíte své agendy s automatickým předvyplněním vašich údajů. Portál budeme postupně rozšiřovat o další agendy, abyste už na úřad nemuseli osobně.

Platbu kartou

Díky platební bráně zde můžete přímo hradit poplatky za psa a za svoz odpadu či mít okamžitý přehled o osobních závazcích a pohledávkách s městem. To vše z pohodlí domova jako na e-shopu.

Bezpečnost

Přístup do portálu občana je plnohodnotně zabezpečený. Nemusíte se tak bát o jakýkoliv únik vašich dat.

Jak se zaregistrujete?

On-line (přes internet)

Pro přístup do portálu občana vám bude stačit certifikovaná elektronická identita, například eObčanka nebo MojeID. Proces registrace pak snadno vyřešíte díky jednoduchému průvodci. K přihlášení eObčankou budete potřebovat čtečku čipových karet, kterou pořídíte v obchodech s elektronikou.

Na městském úřadu

Zaregistrovat se také můžete na portalobcana.pribram.eu. Pro plnou aktivaci svého účtu si s platným dokladem totožnosti zajdete na Odbor občanských agend - ověřování listin v budově MěÚ Příbram v ulici Gen. R. Tesaříka 19. Jedna návštěva úřadu vám v budoucnu ušetří mnohem více cest na úřad.

portalobcana.pribram.eu

